Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 221 (1471) ♦ Вівторок, 26 листопада 1996 року ♦ Ціна договірна

САМОВРЯДУВАННЯ — САМІ Й УПОРАЄМОСЯ

При "балансі інтересів" не забудьте про народ

Представник Президента України у Верховній Раді Ігор Шаров закликав до «взаємодії всіх політичних сил у парламенті, завдяки яким було прийнято Конституцію», для прийняття закону про місцеве самоврядування. В інтерв'ю агентству «Інтерфакс-Україна» у понеділок він підкреслив, що «лише в цьому разі під час розгляду законопроекту буде збережено баланс інтересів усіх гілок влади і політичних сил».

І. Шаров також відзначив, що для врахування пропозицій Президента у ході роботи тимчасової спеціальної комісії з доопрацювання проекту закону про місцеве самоврядування потрібне «постійне співробітництво комісії з Президентом, аналіз і використання на паритетних засадах законопроектів всіх суб'єктів законодавчої ініціативи, чітке дотримання положень Конституції».

Нині тимчасова комісія під керівництвом заступника Голови Верховної Ради Віктора Мусіяки готує законопроект до повторного першого читання.

Лише б за умови збереження балансу інтересів усіх гілок влади і політичних сил не забули про інтереси самого народу.

У гості на Схід

Закінчується державний візит Президента України Леоніда Кучми до Ізраїлю. У програмі візиту — його зустрічі з Президентом Ізраїлю Езером Вейцманом, Прем'єр-міністром Беньяміном Нетаньяху, міністрами закордонних справ та оборони, а також — підписання низки міжурядових і міжвідомчих документів, серед яких — Конвенція про уникнення подвійного оподаткування, угоди про взаємний захист інвестицій, в галузях морських перевезень, авіаційного сполучення.

Сьогодні з Ізраїлю Л. Кучма вилетить з триденним візитом до Туреччини. Він повернеться до Києва 28 листопада.

Республіка Білорусь:

Референдум відбувся. Що далі?

Отже, компромісу в Мінську досягти не вдалося. Коли пишуться ці рядки, відомо лише те, що референдум триває, а Олександр Лукашенко оголосив його результати обов'язковими для виконання.

Як же розвивалися події у п'ятницю 22 листопада? Коли депутати отримали примірники угоди, підписаної керівниками трьох гілок влади, стало зрозуміло: Олександр Лукашенко одержав підтримку з боку Російської Федерації — білоруському парламентові нинішнього скликання для існування відводилося не більше трьох місяців. Єдина поступка, на яку зважився президент Білорусі, — результати референдуму вважатимуться консультативними. Натомість йому дозволялося скликати конституційні збори, де інтереси як глави держави, так і законодавчого органу повинні були представляти по 50 чоловік з обох сторін. Головою конституційних зборів відповідно до угоди визнавався президент. Протягом трьох місяців збори були зобов'язані прийняти Конституцію, в основу якої був би покладений проект, що перемагав на референдумі.

(Закінчення на 2-й стор.).

Сім джерел вугільної ріки

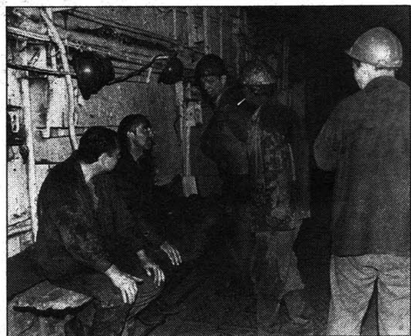

Полярно протилежні новини про шахтарів надходили наприкінці минулого тижня. Скажімо, гірняки шахти імені Стаханова міста Димитрова Донецької області проводили голодовку перед будівлею Міністерства вугільної промисловості України, вимагаючи погашення заборгованості по зарплаті. А вугільне виробниче об'єднання «Ровенькиантрацит» на Луганщині достроково впоралося з річним планом, відправивши на—гора 4-мільйонну тонну палива. Всі 7 шахт об'єднання працюють без зривів. Президент України Леонід Кучма привітав з успіхом колектив шахти № 71 «Індустрія». «Важливо і те, — йдеться у зверненні, — що високого результату досягнуто орендним колективом. Це означає: дедалі впевненіше прокладають собі шлях нові форми господарювання і виробничі відносини, завдяки яким людина праці стає господарем свого підприємства».

Ми йдемо в Європу, Європа йде до нас

Завтра до Києва мають прибути троє доповідачів Ради Європи — представники різних комітетів Парламентської Асамблеї цієї впливової інституції. Зокрема, пан Немет представлятиме комітет з юридичних питань і прав людини, пані Северенцен — комітет зі зв'язків з європейськими країнами — членами РЄ, пан Массере — комітет з політичних питань.

Візит робочий і має на меті проаналізувати виконання зобов'язань, взятих Україною під час вступу до РЄ. Розглядатимуться також результати реформування законодавства нашої країни, узгодження його з європейським правом.

Представники ПАРЄ мають зустрітися з Головою Верховної Ради Олександром Морозом, генеральним прокурором Георгієм Ворсіновим та міністром юстиції Сергієм Головатим.

(Закінчення на 11-й стор.).

На шляху до професійного парламенту

Народний депутат України Василь Гончар склав повноваження голови колективного сільгосппідприємства «Дністровець», перейшовши на постійну роботу до парламенту. На зборах односельців, що розглянули його заяву, Василь Антонович заявив:«Конституція України передбачає професійний парламент, отож я виконую цю вимогу». На завершення своєї роботи в КСП В. Гончар зробив односельцям гарний дарунок —школу. Новим керівником «Дністровця» обрано на альтернативній основі Олександра Дем'яненка, який досі обіймав посаду заступника голови КСП.

У номер

Кривавий слід залишили терористи

Двох українських громадян, за попередньою інформацією, поранено внаслідок катастрофи літака «Ефіопських авіаліній», викраденого невідомими у суботу. Як стало відомо агентству «Інтерфакс-Україна» з поінформованих джерел у Києві, загалом на борту літака, який летів з Аддіс-Абеби (Ефіопія) в Тель-Авів і зазнав катастрофи після викрадення на Коморських островах, перебувало четверо українських громадян, у тому числі заступник командувача ВПС України Віктор Стрельников. На борту літака була також військова делегація Ізраїлю, деякі учасники якої загинули.

Чернігів рятуватиме свою честь

З ініціативи громадського об'єднання вкладників відбулася нарада виборців Нововаводського виборчого округу № 440. Чернігівці порушили питання про відкликання народного депутата України Івана Симоненка за дії, які «дискредитують славне історичне місто».

Законопроект депутата про виведення українських «окупаційних» військ із Криму, «колонії» України шокував весь Чернігів.

Конференція крайової організації Руху в неділю одноголосно прийняла звернення до Верховної Ради з категоричною вимогою провести примусове медичне обстеження І. Симоненка «на предмет психічного здоров'я». За інформацією голови асоціації правників Анатолія Пономаренка, перший секретар чернігівського міськкому КПУ Микола Лебединець теж висловився за відкликання І. Симоненка з Верховної Ради. Одне слово, і ліві, і праві вперше за багато літ конфронтації знайшли спільну мову. На нараді виборців у палаці «Хімволокно» голова обласної організації Народно-демократичної партії Микола Лук'яненко наголошував на тому, що Симоненко «не голосував за Конституцію, не присягав Україні, у виборчому окрузі невідомо коли був. Кому ж він служить? Чиї інтереси відстоює?» Такий лейтмотив його звинувачувальної промови. Ось іще одна думка.

Григорій Греченко, вчитель СШ № 12: «Сьогодні я не знаю такого парламенту, де б народний обранець так безкарно і зухвало виступав проти своєї держави, як у нас. Нам, виборцям, треба все ж таки думати, кого висуваємо до Верховної Ради. Я прошу вас: голосуймо надалі за розумних, за патріотів України».

Багато хто нині висловлює сумнів, чи вдасться ініціаторам відкликання народного депутата зібрати 10 тисяч підписів. Але НДП, ЛПУ, Рух, КУН, громадське об'єднання вкладників та інші організації, які розпочинають активні дії щодо реалізації імпічменту своєму обранцеві, заявили, що Чернігів рятуватиме свою честь.

Привіт від корінних мешканців Америки

Оригінальна виставка «Художні промисли американських індіанців» відкрилася у Волинському обласному краєзнавчому музеї. Організована двадцять років тому експозиція побувала в багатьох країнах світу. Вона містить 175 унікальних предметів з життя та побуту корінних мешканців Америки. Захоплення викликають килими з індіанською символікою, одяг, маски, різьблена кераміка, ляльки, амулети, прикраси...

Парламентська хроніка

Приватизація чекає на нові закони

Денне засідання 22 листопада

Депутати продовжили розгляд питання про внесення змін і доповнень до переліку об'єктів, які не підлягають приватизації. Голова Контрольної комісії з питань приватизації Олександр Рябченко запропонував прийняти всі поправки й уточнення, котрі вніс Кабінет міністрів, а також зміни і доповнення, що надійшли від Контрольної комісії та двох профільних комісій — з питань енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку та з питань економічної політики і управління народним господарством. Згідно з цими пропозиціями, перелік, запропонований урядом, зазнає значних змін: з нього вилучено 78 об'єктів і додатково внесено 283 об'єкти, що мають загальнодержавне значення.

Після докладного обговорення питання парламентарії ухвалили відповідну постанову, в якій, зокрема, зазначено: до прийняття законів України, що стосуються інвестиційних зобов'язань та стратегічного інвестора у процесі приватизації, управління пакетом акцій підприємств, що перебувають у державній власності, заборонити приватизацію державних підприємств названими способами.

Далі депутати подовжили термін дії статті 28 закону «Про державний бюджет на 1996 рік» на період до набрання чинності закону «Про державний бюджет України на 1997 рік» (у статті йдеться про відстрочку підприємствам з виплат пені і штрафів). Наступне питання порядку денного «Про проект закону про внесення змін і доповнень до Закону про систему оподаткування» зняли з розгляду і перенесли на пізніше — коли буде відома позиція уряду і свою оцінку цій позиції зроблять депутати.

Голова Комісії з питань фінансів і банківської діяльності Віктор Суслов доповів проект змін до постанови Верховної Ради від 24 грудня 1993 року про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань. Суть змін, пояснив Віктор Іванович, полягає в тому, щоб не дати можливості монополістам диктувати надмірний рівень ставки пені. Запропонована в документі ставка виконуватиме функцію фінансової санкції, але не призведе до розкручування величини пені до безмежжя. З цим аргументом депутати не сперечалися і підтримали внесені зміни та доповнення до постанови.

Законопроект про амортизацію представила голова підкомісії з питань економічної політики та управління народним господарством Наталя Вітренко. Парламентарії прийняли його в першому читанні, але прискіплива робота над документом триватиме далі. На закінчення денного засідання депутати розглянули кілька документів, пов'язаних з ратифікацією. Нинішній тиждень парламент працюватиме в комісіях і фракціях.

Наступне пленарне засідання відбудеться 3 грудня.

Людмила КОХАНЕЦЬ.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Центральна виборча комісія по виборах народних депутатів України

Постанова

№ 292 Київ 21 листопада 1996 р.

Про виконання положень Закону України «Про вибори народних депутатів України» щодо подальшого призначення виборів народних депутатів України замість вибулих у Морському № 307 (Одеська область) та Жовтневому № 368 (Харківська область) виборчих округах, де вони двічі визнавались такими, що не відбулися

Центральна виборча комісія по виборах народних депутатів України розглянула протоколи окружних виборчих комісій про результати виборів народних депутатів України замість вибулих, які проводилися 17 листопада 1996 року у Морському № 307 (Одеська область) і Жовтневому № 368 (Харківська область) виборчих округах, та інші матеріали, і встановила, що за їх результатами вибори у зазначених виборчих округах визнані такими, що не відбулися.

Так, у Морському виборчому окрузі № 307 взяло участь у виборах 38166 осіб, або 43,36 відсотка від числа виборців, внесених до списків виборців округу, у Жовтневому виборчому окрузі № 368 відповідно —15607 виборців, або 18,80 відсотка.

Проведені раніше вибори замість вибулих у цих округах (у Морському № 307 — 21 липня, Жовтневому № 368 — 4 серпня ц. р.) вже визнавались такими, що не відбулися.

Враховуючи, що відповідно до положень частини четвертої статті 49 Закону про вибори народних депутатів України (у редакції Закону України від 7 березня 1996 року «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про вибори народних депутатів України») вибори депутатів замість тих, які вибули, де вони двічі визнавались такими, що не відбулися, не призначаються протягом року з дня останнього голосування, Центральна виборча комісія згідно з пунктом 13 частини сьомої статті 14 Закону про вибори **постановляє:**

1. Не призначати протягом року з дня останнього голосування, яке проводилось у листопаді 1996 року, вибори народних депутатів України замість вибулих у Морському № 307 (Одеська область) та Жовтневому № 368 (Харківська область) виборчих округах, де вони двічі визнавались такими, що не відбулися.

2. Цю постанову опублікувати в газеті «Голос України», оголосити в інших засобах масової інформації, надіслати Одеській та Харківській обласним радам для інформування виборців відповідних виборчих округів через місцеву пресу.

Голова Центральної виборчої комісії І. ЄМЕЦЬ.
Секретар Центральної виборчої комісії І. ЦЕЛУЙКО.

Закон України

Про тимчасову заборону стягнення з громадян України пені за несвоєчасне внесення плати за житлово-комунальні послуги

Стаття 1. У зв'язку з невиконанням державою зобов'язань по виплаті заробітної плати, пенсій, стипендій, інших грошових виплат населенню тимчасово забороняється нараховувати по розрахунках з 1 жовтня 1996 року та стягувати з громадян України пеню за несвоєчасне внесення квартирної плати та за житлово-комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична енергія, теплова енергія, водовідведення, утримання і експлуатація житла та прибудинкових територій, сміттєзбирання, ліфтове господарство).

Кошти, стягнуті з громадян України у вигляді пені по розрахунках за житлово-комунальні послуги за період з 1 жовтня 1995 року, зараховуються в майбутні платежі за житлово-комунальні послуги.

Стаття 2. Дія цього Закону поширюється на час усунення Кабінетом Міністрів України причин, зазначених у статті 1, і прийняття відповідного рішення Верховною Радою України.

Стаття 3. Цей Закон набуває чинності з дня опублікування.

Президент України Л.КУЧМА.
м. Київ, 13 листопада 1996 року.

Республіка Білорусь: Референдум відбувся. Що далі?

(Початок на 1-й стор.).

Промова Олександра Лукашенка у Верховній Раді була короткою і енергійною, по суті ультиматумом: депутати до 18-ї години повинні прийняти постанову, яка б остаточно узаконила «незаконний» референдум. Народні обранці спробували висунути певні умови. Зокрема, перший віце-спікер Геннадій Карпенко заявив, що це можливо, лише якщо президент відмінить усі антиконституційні укази. Щоправда, частина депутатів була настроєна рішуче. Анатолій Лебідько заявив, що в Білорусі «оселився сатанізм», а Андрій Климов звинуватив Голову Верховної Ради Семена Шарецького в тому, що той «дозволив собі сісти за стіл переговорів з фашистом». Ольга Абрамова наголосила, що Конституційний суд не має права припиняти процедуру імпічменту, оскільки вона ні за яких умов не зніме свій підпис під поданням ВР до Конституційного суду.

Опісля Олександр Лукашенко покинув Верховну Раду, а депутати взяли черговий тайм-аут. Здавалося, перерва у роботі законодавчого органу пішла депутатам на користь — вони заспокоїлися і почали працювати над проектом постанови, яка б дозволила легітимізувати угоду керівників трьох гілок влади. Проте цим сподіванням здійснитися не судилося, оскільки пропрезидентська депутатська група «Згада» (опозиційні парламентарі називають її «Зрада») зрозуміла, що Верховна Рада Білорусі зможе виграти для свого існування два додаткових місяці. Консультації з Олександром Лукашенком велися постійно за допомогою мобільного радіотелефону. Дійшло до того, що лідер групи «Згада» Володимир Конопльов «озвучував» у мікрофон сесійного залу те, що в цей момент йому говорив Лукашенко.

Спікер ВР Білорусі Семен Шарецький провів чергові переговори з головою Федеральних Зборів РФ Єгором Строєвим.

Напруга в залі наростала. Вдруге у парламенті з'являється Олександр Лукашенко. Він вимагає проголосувати за угоду, яка б узаконила існування конституційних зборів. Саме в цей час не витримують нерви у Семена Шарецького і він вигукує до президента:

— Чому ви весь час брешете?

Олександр Лукашенко погрожує депутатам, запевняє, що не визнає результатів імпічменту, оскільки, мовляв, не існує процедури звертання до Конституційного суду, апелює до парламентських делегацій України, Польщі та Євросоюзу, які перебувають у залі Верховної Ради.

Врешті пізно вночі сесія закінчила роботу, так і не підтримавши угоди керівників трьох гілок влади. Отже, місія вищих керівників Росії закінчилася безрезультатно: сторони білоруського конфлікту повернулися на старі позиції. Вночі Олександр Лукашенко заявив, що результати референдуму матимуть обов'язковий характер для жителів Білорусі. Вранці 23 листопада Конституційний суд виніс свій вердикт: референдум оголошується консультативним.

За попередніми даними, у референдумі взяло участь близько 80 відсотків білорусів, занесених у списки виборців. Проект Конституції Олександра Лукашенка набрав більшість голосів. Виявлено значну кількість порушень під час голосування. Західні країни заявили, що результатів референдуму не визнають.

***

Делегація Верховної Ради України у складі Петра Душейка, Віктора Роєнка, Володимира Головка та Валерія Альошина у ході свого візиту зустрілася і мала розмову з Головою Верховної Ради Білорусі Семеном Шарецьким, першим віце-спікером Геннадієм Карпенком та головою комісії ВР з міжнародних зв'язків Петром Кравченком.

Депутати Верховної Ради України обмінялися думками з приводу подій у Білорусі з депутатами Сейму Республіки Польща, які в ці дні також перебували в Білорусі.

Володимир КОРОЛЮК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Київ — Мінськ — Київ.

МИНУЛИЙ пленарний тиждень був багатий на дискусії і пристрасті довкола важливих питань зі сфери економіки й соціального захисту. Саме тому з такою увагою стежили за перебігом подій не лише політики і журналісти, а й незаангажовані в парламентській «кухні» рядові громадяни України. Своїми роздумами з приводу деяких «гарячих» законопроектів діляться народні депутати:

Думки з приводу

«МИ НЕ СХВАЛЮЄМО «ОЩАДЛИВОСТІ» НА ПЕНСІЯХ»

Валентин ЯБЛОНСЬКИЙ, фракція Народного Руху:

— Не претендую на відкриття — всім зрозуміло, що конче потрібно нарешті відрегулювати пенсійне законодавство. Адже найнезахищеніші верстви населення — це люди старшого віку. Саме вони мають найбільше претензій до законодавців і виконавців — за несправедливу зрівнялівку, за перебої з виплатами пенсій, за їх мізерні розміри. Ми сподівалися, що запропоновані урядовцями зміни і доповнення до закону про пенсійне забезпечення будуть спрямовані саме на розв'язання цих проблем. Але помилилися. В Україні —14,5 мільйона пенсіонерів. За даними Міністерства статистики, середня пенсія становить 38 гривень. Що це за сума? Адже ми встановили мінімальний прожитковий рівень 71 гривню. А 12,5 мільйона громадян України одержують пенсії, багато нижчі за цей мінімум.

Що ж закладено в запропонованому законопроекті? На превеликий жаль і обурення, — подальша економія коштів на пенсійні витрати. Частина пенсіонерів змушена працювати. Саме на людях старшого покоління тримаються освіта, культура. Але поданий сьогодні документ попереджає: якщо заробіток цього пенсіонера більший, ніж 150 гривень, то пенсія, яку він одержує, має бути скорочена на 70 відсотків. В ім'я чого це робиться, що ми одержимо в результаті такої «ощадливості»? Значне (хоча, здається, куди вже далі?) погіршення матеріального становища людей, зубожіння і глибоке розчарування у Верховній Раді, яка, замість того, щоб захистити своїх громадян, «благословляє» їх подальше утискування.

Виходить, що нас підштовхують до порушення 22-ї і 46-ї статей Конституції, де йдеться про права і гарантії громадян? Тут якась відсутність логіки, якийсь нонсенс. І цілком природно, що депутати на це «не купилися», вони не схвалили законопроект. Узагалі, було б варто розглядати не лише кілька статей документа, а пенсійне законодавство в повному обсязі. Сподіваюся, що під час подальшої роботи над законопроектом парламентарії внесуть ті зміни, які поліпшать соціальний захист пенсіонерів.

Наприклад, у законопроекті зазначено, що працюючі пенсіонери забезпечуються виплатами пенсій за місцем роботи. Отже, там, де не вистачає зарплати, не вистачатиме ще й пенсій. Хіба можна це серйозно сприймати? У нас є всі можливості розв'язати ці питання інакше. Але треба, щоб наші урядовці займалися математичним моделюванням при вирішенні цих завдань, а не використовували силові чи вольові методи.

І ще одне. Переконаний, для погашення заборгованості з цих виплат Кабінет міністрів повинен узяти одноразовий спеціальний кредит. Не треба боятися позики. В даному разі вона стимулюватиме економіку, активізує виробництво, що, врешті-решт, дасть змогу повернути кредит без особливих проблем.

«ГРОШІ НЕ МАЮТЬ ВЛАСТИВОСТІ ЗНИКАТИ, ВОНИ МОЖУТЬ У ЩОСЬ ТРАНСФОРМУВАТИСЯ»

Степан ХМАРА, позафракційний депутат:

— Питання про компенсацію населенню заощаджень тому так довго затяглося « у часі і просторі», що немає бажання його вирішувати. Можна було б ще два роки тому «прив'язати» ці кошти (станом на 1 січня 1992 р.) до еквіваленту у твердій валюті. Зрозуміло, що держава не може відразу все і всім відшкодувати, але є таке поняття, як «відстрочений попит». Скажімо, відповідним правовим актом визначити певні екстремальні ситуації, в яких опиняється людина (повна втрата працездатності, смерть родичів тощо), за яких вона може витребувати свою суму. Всім іншим відкласти, наприклад, на десять років. Але гарантувати, що через цей час людина одержить ту саму суму (в гривнях), що була в неї на 1 січня 1992 року (чи з відсотками). Старші за 60 років мали б одержувати за потреби і бажання 30 відсотків своєї суми на рік. Це зберегло б довіру до фінансової системи, заохочувало б до нових вкладів у даний час, що дуже важливо, бо не треба було б шукати якихось особливих коштів для виплати заощаджень. Тобто проблему можна за ідеєю розв'язати. Я так докладно зупинився на механізмі розв'язання, щоб... довести абсурдність нинішніх затяжних дискусій.

Проблему не хочуть розв'язувати. Чому? А тому, що ці кошти вкрадено. Гроші не мають властивості зникати, вони можуть у щось трансформуватися. Ось заощадження, як, утім, і державні кошти, трасформувалися... Яким чином у нас утворилися комерційні банки? Державні фінанси, тобто надбання всього народу, було передано у приватні руки. Це грабіж нації! Боронь Боже, я нічого не маю проти комерційних банків, хай процвітають, але створюються за всіма цивілізованими правилами. А в нашому випадку — вкрали, а потім отими коштами, як хотіли, розпорядилися. Звідси — ця штучна інфляція, ця змодельована економічна розруха. І, зрештою, ця істерія довкола питання про компенсацію заощаджень.

Підготувала Людмила КОХАНЕЦЬ.

Свобода для рівності мінус пільгове братерство

ІРОНІЧНИЙ народний депутат Сергій Терьохін полюбляє ставити перед своїми колегами мовні пастки на кшталт отакої: «У бюджетній політиці ми переходимо від системи обліку матеріального продукту до системи обліку національних рахунків». Зазвичай подробиць не вимагають.

Чому так було?

І даремно. Бо саме на механічних підрахунках ядерних реакторів і голів великої рогатої худоби десятиліттями складався платіжний баланс і бюджет держави. Не виняток — і державна програма економічного та соціального розвитку на 1996 рік, яка не забула врахувати навіть видатки на розведення рибного молодняку. З року в рік, за винятком несміливої спроби наступити на горло політичній пісні в 1994-му, державна політика у сфері публічних фінансів хибувала помилковими прогнозами доходів, під які планувалися видатки. А коли у процесі виконання бюджету з'ясовувалося, що поточні доходи не покривають усіх потреб, біля дверей міністра фінансів щодня юрмилися керівники областей, генерали та директори підприємств, випрошуючи грошей. І височенький кабінет мізернішав до рівня контори голови колгоспу, бо запити прохачів задовольнялися черговим продукуванням платіжних засобів. І починав розкручуватися маховик інфляції.

Несталу природу реальних видатків зумовлювало чимало чинників, серед яких не останній — індексація соціальних виплат. Поза тим податкова система не передбачала правил інфляційної нейтральності — частка податків у бюджетних доходах невпинно знижувалася, натомість обсяг грошових коштів поза балансами банків (тіньовий обіг) катастрофічно зростав. А це провокувало урядові або парламентські рішення про збільшення податкових ставок або запровадження нових податків. Ці рішення на тлі чинної податкової бази інколи нагадували не рятівний круг, а незрушний якір для підприємств і громадян. За оцінками неупереджених експертів, 30-відсоткова ставка на прибуток підприємств торік фактично дорівнювала 48—54-м відсоткам. А задекларувати свій доход після запровадження 90-процентного «податку імені Юхима Звягільського» наважилося лиш кілька десятків українців у передчутті судового переслідування.

Усі фінансові коловороти висвітлила, як і слід було очікувати, нехай і хистка, але незаперечна стабілізація на макроекономічному рівні. Це дало змогу розпочати грошову реформу в Україні, вагомим чинником якої є реформування податкової системи.

Кому це вигідно?

До виписання «рецепту» податковим органам і платникам податків були залучені кращі інтелекти адміністрації Президента України, парламенту, Кабінету міністрів та Української спілки підприємців і промисловців. Цей «рецепт» як єдиний пакет законопроектів і пропозицій про збалансування доходної і витратної частин зведеного бюджету має затвердити Верховна Рада. І якщо затвердить — то фактично відкриє нову сторінку в історії публічних фінансів.

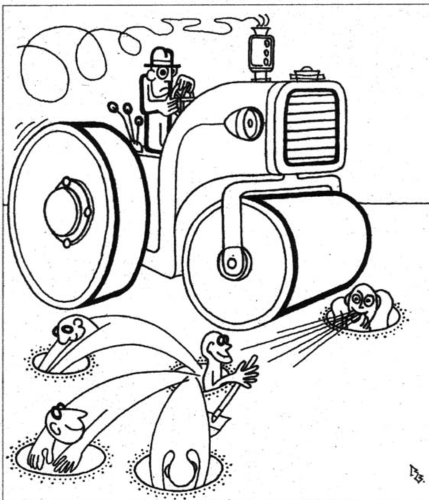

Але перш ніж ознайомити читача з цим пакетом законопроектів, не зайве з'ясувати, кому ж вигідний був безлад у царині податкової системи. Передусім —структурам, які мають змогу користуватися численними податковими пільгами. Протягом восьми місяців державний бюджет України втратив 873 млн. гривень внаслідок податкових пільг у зовнішньоекономічній діяльності. Тобто втрати становлять майже 50 відсотків. У структурі зовнішньоторговельних пільгових операцій першість тримають «чорнобильські» суб'єкти (51,6 відсотка) і суб'єкти, які обслуговують вищі органи державного управління (30,3 відсотка) відповідно до указів Президента України. І це тоді, як товарні ринки миттєво реагують на будь-яку пільгу. Надання пільг «чорнобильцям» (1991 р.) фактично деформувало легальну торгівлю автомобілями та цигарками, а пільговий макроклімат 1994—1995 років призвів до монополізації ринку товарів підакцизної групи. Уряд кинувся було скасовувати пільги на оподаткування товарів підакцизної групи, але залишилися чинними і діяли протягом минулого року індульгенції щодо оподаткування безакцизного імпорту.

Взагалі відійти від «концептуальних підходів» режиму оподаткування неможливо було навіть навшпиньки. Наприкінці 1994 року скасували цілу низку пільг і встановили загальну ставку оподаткування банків та страхових компаній. Проте підприємства АПК та посередницькі організації інвалідів залишилися поза податковим полем, а компанії, які переймалися комісійними та агентськими послугами, зобов'язали сплачувати 45-відсотковий податок з прибутку.

Що в пакеті? Вибухівка?

Що ж пропонують нині? За словами радника Президента України з економічних питань Валерія Литвицького, передусім — нову версію податку на прибуток підприємств і доходи громадян за рівними ставками, що не перевищуватимуть 30 відсотків. Далі — нова версія податку на додану вартість з невідкладним відшкодуванням дебітового сальдо. Пропонують знизити наповнину рівень відрахувань до Чорнобильського фонду і Фонду зайнятості, скасувати Фонд соціального страхування.

Не менш значної рушійної сили і пропозиції про реформування Пенсійного фонду, відрахування до якого з 1 січня пропоновано замінити обліком персоніфікованих рахунків громадян. Практично це — початок пенсійної реформи. Поперває це дасть змогу не лише застрахувати заощадження громадян від інфляції і закулісних оборудок, а й скоротити частку відрахувань на пенсійне забезпечення з 32 до 25 відсотків, вивільнити частину коштів для підвищення пенсій. До речі, підвищити заробітну плату громадян має й істотне скорочення нарахувань на неї — з 52 до 32 відсотків. І не тільки дасть можливість підвищити платню, а й збільшити обігові кошти підприємств, за підрахунками, майже на 9 млрд. грн. І останнє: комунальний податок, за авторським задумом, має бути замінено на податок з продажу за вибором місцевих адміністрацій.

Цей «рецепт» дасть змогу, стверджують експерти, істотно знизити загальний рівень бюджетних вилучень з ВВП і збалансувати доходну й витратну частини держбюджету. Втім, за однієї умови: якщо парламент ухвалить закон про справляння нового податку — на майно підприємств. І за ставкою не менш як 4 відсотки. А в цілому — схвалить і весь пакет законопроектів. Адже очевидно, що така лібералізація податкової політики спрямує промисловість у своєрідний режим декомпресії, а це — нові проблеми доходної частини бюджету.

Сергій ВЛАД.
Мал. Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні

Цей Закон визначає правові засади здійснення державного регулювання ринку цінних паперів та державного контролю за випуском і обігом цінних паперів та їх похідних в Україні.

Стаття 1. Визначення термінів

Для цілей цього Закону наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

державне регулювання ринку цінних паперів — здійснення державою комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком цінних паперів та їх похідних та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері;

інвестор на ринку цінних паперів — фізична або юридична особа, яка придбаває цінні папери від свого імені та за свій рахунок, з метою одержання доходу чи збільшення вартості цінних паперів або набуття відповідних прав, що надаються власнику цінних паперів відповідно до чинного законодавства;

обіг цінних паперів — укладення та виконання угод щодо цінних паперів, яке не пов`язано з їх випуском;

похідні цінні папери — цінні папери, механізм випуску та обігу яких пов`язаний з правом на придбання чи продаж протягом терміну, визначеного договором (контрактом), цінних паперів, інших фінансових та/або товарних ресурсів;

професійна діяльність на ринку цінних паперів —підприємницька діяльність по перерозподілу фінансових ресурсів за допомогою цінних паперів та організаційному, інформаційному, технічному, консультаційному та іншому обслуговуванню випуску та обігу цінних паперів, що є як правило, виключним або переважним видом діяльності;

саморегулівна організація — добровільне об`єднання професійних учасників ринку цінних паперів, яке не має на меті одержання прибутку, створене з метою захисту інтересів своїх членів, інтересів власників цінних паперів та інших учасників ринку цінних паперів та зареєстроване Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

учасники ринку цінних паперів — емітенти, інвестори та особи, що провадять професійну діяльність на ринку цінних паперів.

Стаття 2. Мета державного регулювання ринку цінних паперів

Державне регулювання ринку цінних паперів здійснюється з метою:

реалізації єдиної державної політики у сфері випуску та обігу цінних паперів та їх похідних;

створення умов для ефективної мобілізації та розміщення учасниками ринку цінних паперів фінансових ресурсів з урахуванням інтересів суспільства;

одержання учасниками ринку цінних паперів інформації про умови випуску та обігу цінних паперів, результати фінансово-господарської діяльності емітентів, обсяги і характер угод з цінними паперами та іншої інформації, що впливає на формування цін на ринку цінних паперів;

забезпечення рівних можливостей для доступу емітентів, інвесторів і посередників на ринок цінних паперів;

гарантування прав власності на цінні папери;

захист прав учасників фондового ринку;

інтеграція у європейський та світовий фондові ринки;

дотримання учасниками ринку цінних паперів вимог актів законодавства;

запобігання монополізації та створення умов розвитку добросовісної конкуренції на ринку цінних паперів;

контролю за прозорістю та відкритістю ринку цінних паперів.

Стаття 3. Форми державного регулювання ринку цінних паперів

Державне регулювання ринку цінних паперів здійснюється у таких формах:

прийняття актів законодавства з питань діяльності учасників ринку цінних паперів;

регулювання випуску та обігу цінних паперів, прав та обов`язків учасників ринку цінних паперів;

видачі спеціальних дозволів (ліцензій) на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів та забезпечення контролю за такою діяльністю;

заборони та зупинення на певний термін (до одного року) професійної діяльності на ринку цінних паперів у разі відсутності спеціального дозволу (ліцензії) на цю діяльність та притягнення до відповідальності за здійснення такої діяльності згідно з чинним законодавством;

реєстрації випусків (емісій) цінних паперів та інформації про випуск (емісію) цінних паперів;

контролю за дотриманням емітентами порядку реєстрації випуску цінних паперів та інформації про випуск цінних паперів, умов продажу (розміщення) цінних паперів, передбачених такою інформацією;

створення системи захисту прав інвесторів і контролю за дотриманням цих прав емітентами цінних паперів та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів;

контролю за достовірністю інформації, що подається емітентами та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, контролюючим органам;

встановлення правил та стандартів здійснення операцій на ринку цінних паперів та контролю за їх дотриманням;

контролю за дотриманням антимонопольного законодавства на ринку цінних паперів;

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про порядок введення в дію Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»

Верховна Рада України постановляє:

1. Ввести в дію Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» з дня його опублікування.

2. Встановити, що до приведення законодавства України у відповідність із Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» чинні акти законодавства застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України:

до 1 грудня 1996 року підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів у відповідність із Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»;

привести рішення Уряду, міністерств та відомств у відповідність з цим Законом;

забезпечити перерозподіл функцій щодо регулювання ринку цінних паперів між органами виконавчої влади та Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку відповідно до цього Закону;

у першочерговому порядку забезпечити необхідними ресурсами Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку для здійснення діяльності по створенню та розвитку інфраструктури фондового ринку відповідно до Концепції функціонування та розвитку фондового ринку України, схваленої Постановою Верховної Ради України від 22 вересня 1995 року.

4. Фонду державного майна України передати Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку державне майно, необхідне для створення та розвитку інфраструктури фондового ринку відповідно до Концепції функціонування та розвитку фондового ринку України.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м. Київ,
30 жовтня 1996 року.

контролю за системами ціноутворення на ринку цінних паперів;

контролю за діяльністю осіб, які обслуговують випуск та обіг цінних паперів;

проведення інших заходів щодо державного регулювання і контролю за випуском та обігом цінних паперів.

Стаття 4. Професійна діяльність на ринку цінних паперів

На ринку цінних паперів можуть здійснюватись такі види професійної діяльності;

торгівля цінними паперами — здійснення цивільно-правових угод щодо цінних паперів, які передбачають оплату цінних паперів проти їх поставки новому власнику на підставі договорів доручення чи комісії за рахунок своїх клієнтів (брокерська діяльність) або від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу третім особам (дилерська діяльність), крім випадків, передбачених законодавством;

депозитарна діяльність — діяльність з надання послуг щодо зберігання цінних паперів та/або обліку прав власності на цінні папери, а також обслуговування угод з цінними паперами;

розрахунково-клірингова діяльність — діяльність з визначення взаємних зобов`язань щодо угод з цінними паперами та розрахунків за ними;

діяльність з управління цінними паперами — діяльність, що здійснюється від свого імені за винагороду на підставі відповідного договору протягом визначеного терміну щодо управління переданими у володіння цінними паперами, які належать на правах власності іншій особі, в інтересах цієї особи або визначених цією особою третіх осіб;

діяльність з ведення реєстру власників іменних цінних паперів — збір, фіксація, обробка, зберігання та надання даних, що складають систему реєстру власників іменних цінних паперів, щодо іменних цінних паперів, їх емітентів та власників;

діяльність по організації торгівлі на ринку цінних паперів —надання послуг, що безпосередньо сприяють укладенню цивільно-правових угод з цінними паперами на біржовому та організаційно оформленому позабіржовому ринку цінних паперів.

Професійна діяльність на ринку цінних паперів, у тому числі посередницька діяльність по випуску та обігу цінних паперів, здійснюється юридичними і фізичними особами виключно на підставі спеціальних дозволів (ліцензій), що видаються в порядку, встановленому чинним законодавством.

У процесі здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів особи, які здійснюють таку діяльність, зобов`язані додержувати встановлених відповідно до цього Закону та інших актів законодавства України обов`язкових нормативів достатності власних коштів та інших показників та вимог, що обмежують ризики по операціях з цінними паперами.

Стаття 5. Органи, що здійснюють державне регулювання ринку цінних паперів

Державне регулювання ринку цінних паперів здійснює Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Інші державні органи здійснюють контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів у межах своїх повноважень, визначених чинним законодавством.

З метою координації діяльності державних органів з питань функціонування ринку цінних паперів створюється Координаційна рада.

До складу Координаційної ради входять керівники державних органів, що у межах своєї компетенції здійснюють контроль або інші функції управління щодо фондового ринку та інвестиційної діяльності в Україні. Очолює Координаційну раду Голова Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Склад та Положення про Координаційну раду затверджує Президент України за поданням Голови Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 6. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку є державним органом, підпорядкованим Президенту України і підзвітним Верховній Раді України. До системи цього органу входять Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, її центральний апарат та територіальні органи.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку утворюється у складі Голови Комісії та шести членів Комісії.

Голова Комісії, її члени призначаються та звільняються Президентом України за погодженням з Верховною Радою України.

Голова та члени Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку мають право без спеціальних дозволів представляти Комісію у суді чи арбітражному суді.

Термін повноважень Голови Комісії та членів Комісії — сім років. Одна й та ж особа не може бути членом Комісії більше двох термінів підряд.

Звільнення Голови Комісії та членів Комісії протягом терміну повноважень може мати місце лише за власним бажанням, а також у разі вчинення злочину та у зв`язку з неможливістю виконання обов`язків за станом здоров`я.

Основною формою роботи Комісії є засідання, які проводяться за рішенням Голови Комісії у разі необхідності, але не рідше одного разу на місяць.

Засідання Комісії є правомочним, якщо на ньому присутні не менше п`яти осіб.

Рішення Комісії вважається прийнятим, якщо за нього подано не менше п`яти голосів.

Положення про Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку затверджується Президентом України. Територіальні органи Комісії діють на основі положення, що затверджується Комісією, і координують свою діяльність з місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку розробляє і затверджує з питань, що належать до її компетенції, акти законодавства, обов`язкові для виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, учасниками ринку цінних паперів, їх об`єднаннями, контролює їх виконання.

При Державній кімісії з цінних паперів та фондового ринку створюється Консультаційно-експертна рада, інші органи та установи.

Консультаційно-експертна рада розробляє рекомендації щодо політики на ринку цінних паперів та бере участь у підготовці та обговоренні проектів актів законодавства, які розробляються та розглядаються Комісією.

Склад Консультаційно-експертної ради та положення про неї затверджує Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку звертається до суду та арбітражного суду з позовами (заявами) у зв`язку з порушенням законодавства України про цінні папери.

Стаття 7. Завдання Державної комісії України з цінних паперів та фондового ринку

Основними завданнями Державної комісісї з цінних паперів та фондового ринку є:

1) формування та забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо розвитку та функціонування ринку цінних паперів та їх похідних в Україні, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів;

2) координація діяльності державних органів з питань функціонування в Україні ринку цінних паперів та їх похідних;

3) здійснення державного регулювання та контролю за випуском і обігом цінних паперів та їх похідних на території України, додержання законодавства у цій сфері;

4) захист прав інвесторів шляхом застосування заходів щодо запобігання і припинення порушень законодавства

на ринку цінних паперів, застосування санкцій за порушення законодавства у межах своїх повноважень;

5) сприяння розвитку ринку цінних паперів;

6) узагальнення практики застосування законодавства України з питань випуску та обігу цінних паперів в Україні, розроблення пропозицій щодо його вдосконалення.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку відповідно до покладених на неї завдань:

1) встановлює вимоги щодо випуску (емісії) і обігу цінних паперів та їх похідних, інформації про випуск та розміщення цінних паперів, в тому числі іноземних емітентів (з урахуванням вимог валютного законодавства України), які здійснюють випуск і розміщення цінних паперів на території України, а також встановлює порядок реєстрації випуску цінних паперів та інформації про випуск цінних паперів;

2) встановлює за погодженням з Національним банком України додаткові вимоги щодо випуску цінних паперів комерційними банками;

3) встановлює стандарти випуску (емісії) цінних паперів, інформації про випуск цінних паперів, що пропонуються для відкритого продажу, в тому числі іноземних емітентів, які здійснюють випуск цінних паперів на території України, та порядок реєстрації випуску цінних паперів та інформації про випуск цінних паперів;

4) видає дозволи на обіг цінних паперів українських емітентів за межами України;

5) здійснює реєстрацію випусків цінних паперів та інформації про випуск цінних паперів, у тому числі цінних паперів іноземних емітентів, що є в обігу на території України;

6) встановлює вимоги щодо допуску цінних паперів іноземних емітентів та обігу їх на території України;

7) реєструє правила функціонування організаційно оформлених ринків цінних паперів;

8) встановлює вимоги та умови відкритого продажу (розміщення) цінних паперів на території України;

9) встановлює порядок та видає дозволи на здійснення діяльності по випуску та обігу цінних паперів, на депозитарну, реєстраційну, розрахунково-клірингову діяльність з цінними паперами та інші передбачені законодавством спеціальні дозволи (ліцензії) на здійснення окремих видів професійної діяльності на ринку цінних паперів, а також анулює ці дозволи (ліцензії) у разі порушення вимог законодавства про цінні папери;

10) встановлює порядок складання звітності учасників ринку цінних паперів відповідно до чинного законодавства України;

11) визначає за погодженням з Національним банком України особливості отримання комерційними банками дозволу на депозитарну та розрахунково-клірингову діяльність;

12) визначає за погодженням з Міністерством фінансів України, а щодо діяльності банків на ринку цінних паперів — також з Національним банком України особливості ведення обліку операцій з цінними паперами;

13) встановлює порядок і здійснює державну реєстрацію фондових бірж та позабіржових торговельно-інформаційних систем, призначає державних представників на фондових біржах, у депозитаріях та торговельно-інформаційних системах;

14) встановлює порядок і реєструє саморегулівні організації, що створюються особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів;

15) встановлює вимоги та стандарти щодо обов`язкового розкриття інформації емітентами та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, забезпечує створення інформаційної бази даних про ринок цінних паперів відповідно до чинного законодавства;

16) бере участь у розробці та вносить на розгляд у встановленому порядку проекти актів законодавства, що регулюють питання розвитку фондового ринку України, а також бере участь у підготовці відповідних проектів міжнародних договорів України, здійснює співробітництво з державними органами і неурядовими організаціями іноземних держав, міжнародними організаціями з питань, віднесених до їх компетенції;

17) координує роботу по підготовці фахівців з питань фондового ринку, встановлює кваліфікаційні вимоги щодо осіб, які здійснюють професійну діяльність з цінними паперами, та проводить сертифікацію фахівців;

18) розробляє і організовує виконання заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства України про цінні папери;

19) організовує проведення наукових досліджень з питань функціонування фондового ринку в Україні;

20) інформує громадськість про свою діяльність та стан розвитку ринку цінних паперів;

21) встановлює порядок здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів іноземними юридичними особами та підприємствами з іноземними інвестиціями;

22) видає дозволи, визначає стандарти і правила діяльності, реєструє випуск та інформацію про випуск інвестиційних сертифікатів інвестиційних фондів та інвестиційних компаній;

23) роз`яснює порядок застосування чинного законодавства про цінні папери.

Комісія під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє з іншими центральними органами виконавчої влади, відповідними органами Автономної республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади і відповідними органами самоврядування.

Стаття 8. Повноваження Державної комісії України з цінних паперів та фондового ринку

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку має право:

1) робити висновки про віднесення цінних паперів до того чи іншого виду, визначеного чинним законодавством;

2) встановлювати обов`язкові нормативи достатності власних коштів і інші показники та вимоги, що обмежують ризики по операціях з цінними паперами в ході здійснення діяльності по випуску та обігу цінних паперів, інших видів професійної діяльності на ринку цінних паперів (за винятком банківських операцій);

3) встановлювати за погодженням з Кабінетом Міністрів України плату за видачу спеціальних дозволів (ліцензій), реєстрацію документів, надання інформації за запитами юридичних та фізичних осіб і спрямуванням отриманих коштів до Державного бюджету України;

4) встановлювати обмеження щодо суміщення видів професійної діяльності на ринку цінних паперів;

5) у разі порушення законодавства щодо цінних паперів, нормативних актів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку виносити попередження, зупиняти на термін до одного року розміщення (продаж) та обіг цінних паперів того чи іншого емітента, дію спеціальних дозволів (ліцензій), виданих Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, анулювати дію таких дозволів (ліцензій);

6) у разі виявлення ознак правопорушення у вигляді випуску в обіг або розміщення не зареєстрованих відповідно до чинного законодавства цінних паперів або діяльності на ринку цінних паперів без спеціального дозволу (ліцензій) — зупиняти всі операції по банківських рахунках відповідної юридичної особи до виконання або скасування в судовому порядку рішення про накладення штрафу, за винятком сплати державного мита із заяв і скарг, що подаються до суду;

7) у разі порушення фондовою біржею законодавства про цінні папери і статуту та правил фондової біржі зупиняти торгівлю на фондовій біржі до усунення таких порушень;

8) здійснювати контроль за достовірністю інформації, що надається емітентами та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, та її відповідністю встановленим стандартам;

9) проводити самостійно чи разом з іншими відповідними органами перевірки та ревізії фінансово-господарської діяльності емітентів, осіб, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, фондових бірж та саморегулівних організацій;

10) надсилати емітентам, особам, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, фондовим біржам та саморегулівним організаціям обов`язкові для виконання розпорядження про усунення порушень законодавства про цінні папери та вимагати надання необхідних документів відповідно до чинного законодавства;

11) надсилати матеріали в правоохоронні органи стосовно фактів правопорушень, за які передбачена адміністративна та кримінальна відповідальність, якщо до компетенції комісії не входить накладення адміністративних стягнень за відповідні правопорушення;

12) надсилати матеріали в органи Антимонопольного комітету України у разі виявлення порушень антимонопольного законодавства;

13) розробляти і затверджувати з питань, що належать до її компетенції, обов`язкові для виконання нормативні акти;

14) накладати адміністративні стягнення і штрафні та інші санкції за порушення чинного законодавства на юридичних осіб та їх співробітників, аж до анулювання дозволів на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів;

15) порушувати питання про звільнення з посад керівників фондових бірж та інших установ інфраструктури фондового ринку у випадках недодержання ними чинного законодавства України, з метою захисту інтересів інвесторів та громадян;

16) призначати тимчасово (до двох місяців) керівників фондових бірж, депозитаріїв та інших установ інфраструктури фондового ринку, зупиняти або припиняти допуск цінних паперів на фондові біржі або торгівлю ними на будь-якій фондовій біржі, зупиняти клірінг та укладення договорів купівлі-продажу на певний термін для захисту держави, інвесторів;

17) здійснювати разом з іншими виконавчими органами контроль за поліграфічною базою з випуску цінних паперів;

18) здійснювати моніторинг руху інвестицій в Україну та за її межі, що здійснюються через фондовий ринок;

19) розробляти та впроваджувати моделі інфраструктури фондового ринку;

20) здійснювати сертифікацію програмного забезпечення та встановлювати вимоги до програмних продуктів на фондовому ринку;

21) вилучати під час проведення перевірок на строк до трьох діб документи, що підтверджують факти порушення актів законодавства про цінні папери.

Стаття 9. Уповноважені особи Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Уповноваженими особами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку є:

Голова та члени Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

голови територіальних відділень Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

працівники центрального апарату — за письмовим дорученням Голови або членів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

працівники територіальних відділень Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку — за письмовим дорученням голови відповідного територіального органу Комісії.

Уповноважені особи Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку мають право:

безперешкодно входити до підприємства, в установи, організації за службовим посвідченням та мати доступ до документів та інших матеріалів, необхідних для проведення перевірки;

вимагати для перевірки необхідні документи та іншу інформацію у зв`язку з реалізацією своїх повноважень;

залучати за погодженням з відповідними центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевої влади та самоврядування, підприємствами і об`єднаннями їх спеціалістів, депутатів місцевих Рад (за їх згодою) для проведення перевірок та ревізій;

відповідно до розподілу обов`язків чи письмового доручення провадити в межах наданих повноважень розгляд справ про порушення чинного законодавства щодо випуску та обігу цінних паперів, у тому числі стандартів, норм і правил, визначених нормативними актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, ставити питання перед органами Прокуратури та Міністерством внутрішніх справ України про проведення розслідувань або інших заходів відповідно до чинного законодавства.

Без згоди Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку уповноважені нею особи не можуть входити до складу комісій, комітетів та інших органів, що формуються центральними державними та місцевими органами виконавчої влади, а також органами місцевого самоврядування.

Стаття 10. Відносини Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку з правоохоронними органами та іншими державними органами

Працівники правоохоронних органів сприяють уповноваженим особам Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку у виконанні ними своїх службових обов`язків. На прохання уповноважених осіб Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку правоохоронні органи надають інформацію, яка є в їх розпорядженні і необхідна для забезпечення належного контролю за ринком цінних паперів.

Правоохоронні органи можуть відмовити в наданні відповідної інформації, якщо її розголошення може зашкодити інтересам розслідування злочинів або здійснюваним в законному порядку оперативно-розшуковим заходам.

У разі недопуску працівників Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку до проведення перевірок відповідно до цього Закону, застосування щодо них насильства, органи внутрішніх справ на прохання уповноважених осіб Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку зобов`язані негайно вжити заходів щодо забезпечення проведення перевірки в примусовому порядку.

Органи приватизації зобов`язані надавати Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку необхідні документи про об`єкти державної власності, які приватизуються, якщо в процесі приватизації цих об`єктів будуть випускатися цінні папери згідно з чинним законодавством.

Органи виконавчої влади зобов`язані надавати Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку необхідні документи та інформацію з питань, віднесених до її компетенції, з метою дотримання вимог чинного законодавства на ринку цінних паперів.

Стаття 11. Відповідальність юридичних осіб за правопорушення на ринку цінних паперів

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку накладає на юридичних осіб штрафи:

за випуск в обіг та розміщення незареєстрованих цінних паперів відповідно до чинного законодавства — у розмірі до 10000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або в розмірі до 150 відсотків прибутку (надходжень), одержаних в результаті цих дій;

за діяльність на ринку цінних паперів без спеціального дозволу (ліцензії), одержання якого передбачено чинним законодавством, — у розмірі до 5000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за неподання, несвоєчасне подання або подання завідомо недостовірної інформації — у розмірі до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за ухилення від виконання або несвоєчасне виконання розпоряджень, рішень про усунення порушень щодо цінних паперів —у розмірі до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку про накладення штрафів може бути оскаржено в суді.

Штрафи, накладені Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, стягуються у безспірному порядку, якщо протягом 10 днів рішення про накладення штрафу не оскаржено в судовому порядку.

Про накладення штрафів на комерційні банки Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку інформує Національний банк України у триденний термін.

Стаття 12. Порядок накладення штрафів за порушення юридичними особами правил діяльності на ринку цінних паперів

Штрафи, передбачені статтею 11 цього Закону, накладаються Головою Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, членом Комісії чи головою відповідного територіального органу після розгляду матеріалів, які засвідчують факт правопорушення.

Про вчинення правопорушення, зазначеного у статті 11, уповноваженою особою Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, яка його виявила, складається акт, який разом з поясненнями керівника, іншої відповідальної посадової особи та документами, що стосуються справи, протягом трьох днів направляється посадовій особі, яка має право накладати штраф.

Якщо під час проведення перевірки уповноваженою особою Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку проводилось вилучення документів, які підтверджують факт порушення, до акта про правопорушення додаються копії цих документів та копія протоколу про вилучення цих документів.

Вилучення на строк до трьох днів документів, які підтверджують факт правопорушення, проводиться з обов`язковим складанням протоколу, в якому зазначаються дата його складення, прізвище та посада особи, яка провела вилучення, повний перелік вилучених документів та день, в який ці документи відповідно до цього Закону мають бути повернені. Протокол підписує уповноважена особа Комісії, яка провела вилучення. Представнику юридичної особи, документи якої були вилучені, після закінчення перевірки і проведення вилучення документів надається копія протоколу про вилучення.

Посадова особа Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку приймає рішення про накладення штрафу протягом 10 днів після отримання документів, зазначених у частині другій цієї статті. Рішення про накладення штрафу оформляється постановою, що надсилається юридичній особі, на яку накладено штраф, та банківській установі, в якій відкрито розрахунковий рахунок цієї юридичної особи.

Постанову про накладення штрафу може бути оскаржено до арбітражного суду. При цьому оскарження протягом 10 днів після отримання постанови зупиняє стягнення штрафу до вирішення справи арбітражним судом.

(Закінчення на 6-й стор.).

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні

(Початок на 4—5-й стор.).

Стаття 13. Відповідальність за адміністративні правопорушення, пов`язані з діяльністю на ринку цінних паперів

Здійснення операцій по випуску в обіг або розміщенню не зареєстрованих відповідно до чинного законодавства цінних паперів тягне за собою накладення на громадян чи посадових осіб штрафу у розмірі від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Здійснення операцій на ринку цінних паперів без спеціального дозволу (ліцензії), отримання якого передбачено чинним законодавством, тягне за собою накладення на громадян чи посадових осіб штрафу у розмірі від 20 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неподання, несвоєчасне подання або подання завідомо недостовірних відомостей Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку, якщо подання цих відомостей передбачено чинним законодавством, тягне за собою накладення на громадян чи посадових осіб штрафу у розмірі від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ухилення від виконання або несвоєчасне виконання розпоряджень Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку тягне за собою накладення на громадян чи посадових осіб штрафу у розмірі від 20 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Протоколи про вчинення правопорушення складаються посадовими особами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку у разі виявлення ними відповідних правопорушень.

Адміністративні стягнення за правопорушення, передбачені частинами першою-четвертою цієї статті, накладаються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку або її територіальними органами. Від імені цих органів право розглядати справи про адміністративні правопорушення та накладати стягнення мають Голова Комісії, члени Комісії, голова відповідного територіального органу Комісії.

Провадження у справах про адміністративні правопорушення, передбачені частинами першою-четвертою цієї статті, здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Стаття 14. Кримінальна і майнова відповідальність за порушення законодавства про цінні папери

Посадові особи, які порушують законодавство про цінні папери, несуть кримінальну і майнову відповідальність, установлену відповідними законодавчими актами України.

Стаття 15. Відповідальність Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та її посадових осіб

Посадові особи Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку за невиконання або неналежне виконання посадових обов`язків несуть відповідальність в порядку, визначеному законодавством України.

Шкода, заподіяна учасниками ринку цінних паперів неправомірними діями Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку при здійсненні контрольних та розпорядчих повноважень, підлягає відшкодуванню в повному обсязі за рахунок держави відповідно до чинного законодавства.

Стаття 16. Порядок розгляду спорів

Спори, що виникають у ході застосування цього Закону, вирішуються судом або арбітражним судом у встановленому порядку.

Стаття 17. Повноваження саморегулівних організацій у сфері регулювання і контролю за ринком цінних паперів

Саморегулівні організації набувають цього статусу з моменту реєстрації Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Порядок та умови проведення реєстрації та анулювання реєстрації встановлюються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку встановлює зразок і видає свідоцтво про реєстрацію об`єднання як саморегулівної організації.

Саморегулівна організація встановлює для своїх членів на підставі чинних законодавчих актів єдині обов`язкові для виконання правила, стандарти і вимоги щодо здійснення операцій на ринку цінних паперів, кваліфікаційні вимоги до спеціалістів, а також здійснює контроль за дотриманням своїми членами таких правил, стандартів і вимог законодавства про цінні папери.

Державна комісія з цінних паперів та ринкового фонду, інші державні органи, що здійснюють регулювання фондового ринку, можуть делегувати саморегулівним організаціям свої повноваження щодо:

розробки та впровадження правил, стандартів та вимог до здійснення операцій на фондовому ринку;

сертифікації фахівців фондового ринку;

надання дозволів (ліцензій) особам, які здійснюють професійну діяльність на фондовому ринку;

збору, узагальнення та аналітичної обробки статистичної інформації про професійну діяльність на фондовому ринку.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку може встановлювати інші вимоги та делегувати інші повноваження саморегулівним організаціям, які не суперечать чинному законодавству.

Стаття 18. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Фінансування Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, її територіальних відділень та інших органів, які утворюються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку відповідно до мети діяльності, здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Президент України Л.КУЧМА.

м. Київ,
30 жовтня 1996 року.

Україна — Куба: штучне роз'єднання і мости єднання

НА КУБІ — біда. 18 жовтня над країною пронісся ураган, другий за страшною руйнівною силою у нинішньому столітті. «Лілі», — так охрестили його сейсмологи, — завдав господарству величезних збитків. У восьми з чотирнадцяти провінцій знищено майже всі вирощувані культури, загублено бананові плантації на площі майже 22 тисячі гектарів, пошкоджено більш як 36 тисяч гектарів інших сільськогосподарських культур, зруйновано 5640 житлових будинків.

Читаємо цю інформацію і пригадуємо листопад минулого року, коли обом випало бути в Гавані в складі офіційної громадської делегації від України на міжнародному конгресі солідарності з кубинським народом. Представники 103 країн світу одностайно заявили про свою підтримку процесів, що відбуваються на Кубі, і рішуче засудили відверте втручання в життя кубинців з боку США.

Куба, власне, опинилася у подвійному кільці блокади. Перше кільце дедалі тугіше затягують США. І та блокада спрямована не так проти режиму Фіделя Кастро, як проти кубинського народу, якому відмовляють у праві самому розпоряджатися своєю долею. А друге кільце вже створили ті, хто так дружно співав «Куба — любов моя», тобто всі разом узяті країни колишнього соціалістичного табору та екс-республіки екс-СРСР.

Україна, на жаль, не стала винятком. Бо за всі роки незалежності не зробила рішучих кроків по відновленню втрачених позицій, передусім, у торговельній сфері.

А на нас чекали! Особливо працівники аграрної галузі Куби. Адже і добрива, і трактори, і запчастини, і двигуни для комбайнів, і телевізори — все це надходило з України. Було що одержати і взамін. Сотні найменувань ліків, які так необхідні Україні, точніше, тим, хто постраждав від чорнобильського лиха, унікальні вакцини, діагностичні установки тощо.

Цукор — один з важливих товарів кубинського експорту. З урожаю нинішнього року його вироблено 4,5 мільйона тонн, що майже на мільйон тонн більше, ніж торік. А в цей час потужності наших цукрозаводів, які були зорієнтовані на кубинський сирець, практично не використовуються, бо держава не спромоглася укласти з Кубою відповідні угоди. І справа не лише в тому, що незалежна Україна оглядається на північного сусіда Куби: не дай Бог, щось не так зробити, щоб не втратити його прихильності. Перший президент України не скористався запрошенням Фіделя Кастро відвідати Кубу (хочеться вірити, що візит на такому рівні все ж відбудеться).

Але головна причина втрати завойованих раніше позицій у ділових відносинах з Кубою нам вбачається у політичній та економічній нестабільності у власному домі. Ті, хто безпосередньо відповідав за налагодження тісних міждержавних торгово-економічних зв'язків, почувалися дуже непевно на хиткому урядовому містку. Куди вже там до далекої Куби, з якою навіть досі немає надійного авіаційного зв'язку, окрім чартерних рейсів з чорнобильськими дітьми на борту.

До речі, про оці чартерні рейси, які в декого викликають алергію і психологічне несприйняття. Знову, мовляв, пропаганда, показуха, чергові комуністичні вибрики. А ця гуманна акція, започаткована Українським молодіжним чорнобильським фондом і, зокрема, його президентом Олександром Божком майже сім років тому, врятувала не одне юне життя з тих, кого зачепила аварія на ЧАЕС. Більш як 15 тисяч дітей з ураженої зони побували на Кубі, підлікувалися, поправили своє здоров'я. З ініціативи Фіделя Кастро тут затверджена і здійснюється державна програма «Діти Чорнобиля». На Кубі — «Діти Чорнобиля»! За орієнтовними підрахунками, Куба витратила на її реалізацію понад 300 мільйонів доларів США і більше 4 мільярдів песо. Як повідомив Надзвичайний і Повноважний посол Республіки Куба в Україні Серхіо Лопес Бріель, нещодавно кубинський уряд прийняв рішення продовжити і розширити чорнобильську програму. Сьогодні йдеться і про відкриття спільного реабілітаційного центру в Євпаторії, в якому тільки за рік зможуть оздоровитися за кубинською методикою 19—20 тисяч дітей.

Але повернімось до проблеми наших торгово-економічних відносин, або, якщо бути точними, до їх відсутності. В березні 1993 року одному з авторів цих рядків довелося взяти участь у робочій зустрічі спеціального посланця Фіделя Кастро міністра охорони здоров'я Тоехи з першим президентом України Леонідом Кравчуком. Йшлося про серйозні труднощі, які переживала на той час Куба. На цьому, зокрема, наголошував у своєму листі кубинський лідер.

«У нинішніх умовах рівень харчування населення значно знизився, і я звертаюся до Вас за підтримкою у придбанні продуктів харчування в Україні з можливістю сплатити ліками та продукцією біотехнології».

Резолюція Л. Кравчука зобов'язувала тодішнього віце-прем'єр-міністра з аграрних питань В. Дем'янова до конкретних дій: «Продумайте, як вирішити. Якщо якась область зможе допомогти, то ліки підуть їй, і перш за все на село. Прошу доповісти. Л. Кравчук».

Не вирішили ніяк. Не знаємо, чи доповідав В. Дем'янов президенту, але Куба від України не дочекалася допомоги ні тієї важкої весни, ні восени. Кубинці приїздили ще. Нагадували. Потім перестали. Дві барки з продовольчим зерном відправила тоді до берегів Куби Північна Корея. Допомагали інші. Ми мовчали.

А Куба й далі приймала на лікування наших знедолених дітей. Безкоштовно. Рейс за рейсом. І продовжувала чекати запчастини до 45 тисяч тракторів українського виробництва, кінескопи до двох мільйонів телевізорів, зібраних на Львівському, Сімферопольському, Смілянському, Сумському заводах. І якщо одного чудового дня цей терпець урветься і кубинці замінять нашу техніку канадською чи, скажімо, французькою, протовпитись на кубинський ринок вдруге буде непросто, а то й неможливо.

Ми далекі від думки драматизувати ситуацію. Але й недооцінювати її не можна. Час врешті-решт нашим державним мужам реально, виважено оцінити те, що маємо у відносинах між нашими країнами і зробити рішучий крок назустріч одне одному. Тим більше, що крига вже скресла. Планується поїздка до Куби наприкінці року парламентської делегації, а в наступному році Куба чекає нашого Президента.

А поки що... Поки що 4 листопада в Гавані приземлився літак з України. Чартерним рейсом разом з чорнобильськими дітьми-сиротами і напівсиротами прибув гуманітарний вантаж для тих, хто постраждав від стихійного лиха — урагану «Лілі». Громадські організації України передали все, що зібрали на ту годину, — масло, згущене молоко, медичні препарати. Зібрали для своїх кубинських друзів. Знайомих і незнайомих.

Віктор ПАСАК,
президент Асоціації дружби «Україна—Куба»;
Володимир ЧЕРЕПКОВ,
народний депутат України (Соціалістична фракція).

Гавана — Київ.

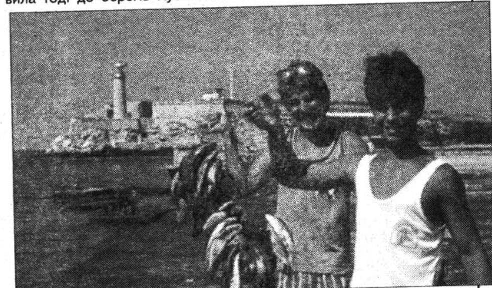

Стахановську лопату краще тримати обіруч

ЕНТУЗІАЗМОВІ деяких обранців народу можна позаздрити: енергійні люди, встигають всюди ставити трудові рекорди, причому на найвищому рівні, у найвищих ешелонах влади, долати її коридори зі швидкістю звуку і світла. Тільки от, на жаль, на шляху дальшого поступу ентузіазму стала така принципова, така жорстка, невблаганна, хоч і надто юна дама на ймення К. Вона й каже: або — або, панове. А панам ультиматум не до шмиги. Мовляв, плекали її, створювали, а вона... Так підводить творця. Не гаразд. І творець уже ладен влаштувати обструкцію цій новій володарці сердець, згадуючи стару й добру, похилого віку знайому — таку терпиму попередницю. З нею щодо трудового ентузіазму не було надмірних проблем. Можеш орудувати одразу двома стахановськими лопатами —уперед, дерзай. Хочеш ударну лопату міцно тримати обома — держак тобі в руки. І багато хто тепер пригадує, що саме вона, та дама, дала їм путівку до коридорів влади. То чому й за яким правом втручається в їхні стосунки ця юна, тендітна К.?

Отаке казкове красне письменство виходить...

Івани Денисовичі змінюють професії

А дійсність? Вона така. 56 народних депутатів України, за останніми, ще не уточненими даними, поєднують депутатську діяльність з роботою у виконавчих структурах влади, радах, обіймають інші керівні посади. Їх уже назвали багатоверстатниками, ударниками трудового фронту, стахановцями. Аби все-таки взяла гору нова Конституція, в якій записано, що «народні депутати України здійснюють свої повноваження на постійній основі», було прийнято Закон про зміни й доповнення до Цивільного процесуального кодексу. Завдяки цьому тепер існує механізм розв'язання проблеми в тому разі, якщо депутати неспроможні визначитися з вибором місця роботи. Закон передбачає, що Голова Верховної Ради особисто або на вимогу 25 народних депутатів звертається із заявою до Київського міського суду щодо дострокового припинення повноважень народних депутатів, які поєднують роботу в парламенті з іншою діяльністю.

Депутатам-сумісникам від дня прийняття закону і набрання ним чинності ще спекотного літа 1996 року було надано досить часу, щоб визначитися. Та, на жаль, уже листопад край двора, а лише Василь Дурдинець, Сергій Головатий, Олександр Ємець, Іван Ямковой написали відповідні заяви. Перші двоє перейшли працювати до виконавчих структур влади, решта оформила свої трудові відносини у Верховній Раді.

І тиша. Сумісники все обіцяють Голові парламенту: не поспішай, товаришу, день-два і я скажу своє вагоме слово... Та минає місяць і другий, а слова нема та й нема. І от Голова ВР зробив перший і рішучий крок на виконання Конституції і процедури Цивільного процесуального кодексу. Знявся неймовірний галас. Голову парламенту звинувачують у всіх смертних гріхах — дискримінації народних депутатів мало не за кольором шкіри, за що, мовляв, три роки позбавлення волі загрожує. Своїх партійців, кажуть, не чіпає, зазіхає на святе — на демократію, невгодних намагається позбутися передусім. І от уже 38 народних депутатів вигукують: «Куди це дивиться генпрокурор?!», «Коли розпочали чистку, то чому не всіх одночасно позбавляють мандатів?»

Тим часом Київський міський суд... захлинувся від безлічі неявок народних депутатів на судові засідання виняткові з «поважних» причин. Юрій Костенко ставить підпис як депутат, який зареєструвався, а для суду він відсутній. Віктор Пинзеник путівку на відпочинок демонструє через адвоката, а сам, оно він, чайок у їдальні ВР попиває під час обідньої перерви. А судді чекають. Адже процедура яка? На розгляд справи у судовому засіданні відводять мінімум дві-три години, для роботи судді в кімнаті для нарад — ще годину-півтори для написання рішення. От і випав робочий день судді в тому розумінні, що вже іншу справу (в разі неявки депутата) він уже ніяк не заслухає.

Щоправда, якщо суд визнає причини неявки за неповажні й розцінить це як неповагу до суду, то може розглянути справу за відсутності народного депутата-сумісника. Ну, зайнята людина, лопат забагато...

До того ж, аби продемонструвати повагу до суду, депутат з'являється в засідання, щоб своїми численними клопотаннями спробувати відтягти розгляд справи. Приміром, вимагати додаткової п'ятиденки для ознайомлення з матеріалами, хоча «у справі» вже написав усі можливі й неможливі протести до численних інстанцій...

Можу копати, можу не копати

То які аргументи висувають народні обранці на доказ притиску демократії? Не вказано було в судовій повістці: чи викликано громадянина Бутейка як народного депутата просто до судді на млинці або на судове засідання. Більше того, «2 жовтня суддя не мала заяви Голови парламенту, і тому її лист до пана Бутейка від 2 жовтня не має жодних правових наслідків у контексті Цивільного процесуального кодексу України, у тому числі і щодо процесуальних термінів». Та головний аргумент народних депутатів-сумісників полягає в тому, що частина друга Закону про внесення доповнень до ЦПК України від 3 липня 1996 року передбачає, що цей закон набирає чинності «після складання народними депутатами України присяги відповідно до Конституції України». І — аргументи: «Оскільки на сьогодні понад 60 народних депутатів України таку присягу не склали, то цей Закон не набрав чинності (лист Голови Комісії ВР з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів від 16.10.96 року на підтвердження цього факту додається. Саме такого висновку дійшла Комісія Верховної Ради України з питань правової політики і судово-правової реформи (копія роз'яснення додається). Одночасно повідомляю Вас, що за підписом більш як ста народних депутатів України питання це передається на розгляд Конституційного суду України. Голова Верховної Ради не має повноважень тлумачити офіційно Закон. Таких повноважень не має і Київський міський суд». Це з доказів Антона Денисовича Бутейка. Цікаву думку висловив він у судовому засіданні про несумісність депутатського мандата з іншою діяльністю «... Повноваження такого депутата припиняються достроково за рішенням Верховної Ради». При цьому Антон Денисович посилається на статтю 3 Закону України «Про статус народного депутата України». Хоча в Конституції записано, що чинними є ті закони, що не суперечать Конституції.

То що ж, Антон Денисович вимагає рішення Верховної Ради щодо власної персони? Аж ніяк. І він має аргумент, що, мовляв, згідно з Законом «Про державну службу», держслужбовцем є особа, яка виконує завдання і функції держави та одержує за це заробітну плату за рахунок державних коштів». І, врешті-решт, головне, як вважає Антон Денисович Бутейко: «Оскільки в Міністерстві закордонних справ України за останні понад 12 місяців не одержував заробітної плати та виплат у зв'язку з відпусткою (довідка МЗС від 16.10.96 додається),... то тут відсутній один з найважливіших встановлених законом, елементів, без наявності якого немає підстав для тверджень про моє перебування на державній службі в МЗС в тому розумінні, як це передбачено чинними нормами закону. Тому не може йти мова і про несумісництво мого депутатського мандата з перебуванням на державній службі в МЗС, як про це твердиться в заяві Голови Верховної Ради. Тому заява не повинна прийматись для розгляду Київським міським судом».

А далі прохання, що їх суддя Олена Євтушенко розцінює як тиск на суд:

«Якщо ж попри подану документацію все-таки буде прийняте рішення розглянути згадану позовну заяву Голови Верховної Ради України в Київському міському суді, то просив би Вас, шановна Олено Іванівно, робити наступні процесуальні кроки у відповідності до ЦПК України з тим, щоб, коли після вичерпання можливостей національних засобів мої права не будуть захищені і прийдеться звертатися до міжнародних структур, ми з Вами змогли представити справу таким чином, щоб не підривати міжнародного авторитету України». А те, що Антон Денисович його вже підірвав тим, що перший заступник міністра закордонних справ України працює, так би мовити, на цій посаді на громадських засадах, він не помітив? Не погодившися з ходом судового засідання, Антон Денисович залишив його. А суд продовжував розгляд справи. І докази А. Бутейка не взяв до уваги. Адже закони України діють у частині, що не суперечить Конституції, положення якої передбачають не суміщення депутатської діяльності з іншими видами діяльності і державної служби зокрема, а що на держслужбі перебуває Антон Денисович, то призначався ж він виконувачем обов'язків міністра у відсутності останнього, значиться у штатному розкладі МЗС, одержує гроші за відрядження як офіційна особа, держслужбовець МЗС. А щодо присяги, то акт її складення на вимогу і відповідно до рішення самих депутатів відбувся. ЦПК не передбачає умови складення присяги **всіма** депутатами для введення закону в дію. Крім того, він був опублікований і набрав чинності після акту складення присяги... А ось лист Комісії з питань Регламенту (голова — Петро Шейко), а також рекомендації Комісії з питань судово-правової реформи за підписом В. Стретовича суд розцінив як прямий тиск і вказівку.

Утім, Юрій Іванович Костенко намагається довести в касаційній скарзі на адресу Верховного Суду України, що саме вказівки Київському міському суду дає Голова парламенту. Звинувачує у тому, що керівництво суду і судді діють за домовленістю з керівництвом Верховної Ради... на тій підставі, що копію рішення суд надіслав йому в день закінчення визначеного законом терміну для подачі касаційної скарги. Крім того, Юрій Іванович скаржиться, що рішення суду про дострокове припинення депутатських повноважень прямо суперечить Конституції України (частина 3 ст. 22). В ній записано, що «при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод». «Назване ж рішення позбавляє мене мого законного, гарантованого мені Конституцією України (ст. 43) права обирати відповідний моїм нахилам вид зайняття і працювати там, де я бажав би працювати. Адже, припинивши мої депутатські повноваження, суд тим самим позбавив мене права займатися законотворчістю, на що я уповноважений вільним волевиявленням значної групи громадян України. Опосередкованим чином це судове рішення порушує також Конституційні права громадян України, які обрали мене представником своїх інтересів у єдиному законодавчому органі України, оскільки позбавило їх можливості відстояти ці інтереси». І просить Юрій Іванович Верховний суд скасувати рішення міського про дострокове припинення повноважень, а «громадянину О. Морозу в задоволенні заявлених ним позовних вимог відмовити». Квитанцію, про сплату держмита, повідомляє Юрій Іванович, буде надано під час засідання касаційної інстанції.

Оскільки громадянин міністр подав касацію в останній день терміну, відведеного для цього, не через міський, а одразу у Верховний суд, і рішення міського вступило в законну силу, то про припинення його повноважень було оголошено в парламенті.

Але ось 14 листопада за підписом в. о. заступника голови Київського міського суду Л. І. Григор'євої Верховній Раді і Юрію Костенку повідомляється: «У зв'язку з надходженням 13. XI. 1996 року у Київський міський суд на рішення від 18. X. 1996 року прошу не вживати заходів на виконання рішення суду до розв'язання питання про поновлення терміну оскарження відповідно до вимог ст. 89 ЦПК України».

А заходів уже вжито... Але і терміни оскарження Київським міським судом продовжено...

Взагалі, на прикладі цих двох справ зрозуміло: не

(Закінчення на 8-й стор.).

Стахановську лопату краще тримати обіруч

(Початок на 7-й стор.).

бажають деякі народні депутати змінювати професію. Хто за нахилом і заради виборців, хто з міркувань сумісності депутатства з громадською діяльністю в МЗС...

Відклав Верховний суд України і розгляд касаційної скарги Олександра Скіпальського. Враження таке, що всі чекають початку роботи Конституційного суду. Ось, мовляв, він і розсудить...

Чого бажав законодавець?

Пропонуємо до уваги читачів витримки із стенограм пленарних засідань про розгляд питання щодо сумісників, обговорення його у порядку денному, ухвалення закону про зміни і доповнення в ЦПК.

Микола ЗАВАРЗІН: Відповідно до Конституції ви (О. Мороз. — **Прим. авт.**) маєте право своїм розпорядженням вирішити питання про припинення повновважень депутатів-сумісників без усяких проблем, без суду, розумієте? І негайно це треба робити. Чому? Тому що наслідки перебування у Верховній Раді осіб, котрі сидять на двох стільцях, ми бачимо на власні очі: економіка з кожним днем дедалі глибше затягується рутинною багнюкою незворотних процесів. У чому ж причина? Та у тому, що ці люди, сидячи на двох кріслах, розв'язують свої питання і навіть не намагаються вирішувати державні...

Євген ЖОВТЯК: Хочу нагадати вам, що відповідно до Конституції ми дали термін три місяці на формування Кабінету міністрів. Абсолютно логічно було б цю постанову про позбавлення повновважень народних депутатів пов'язати з цим терміном — три місяці.

Павло ШКРАБАК: Якогось нового терміну встановлювати не треба, часу було достатньо — два з половиною роки.

Юрій ОРОБЕЦЬ: Коли депутати суміщають посади, беруть участь у наших засіданнях, то у будь-який час після формування Конституційного суду група у кількості 45 народних депутатів може оскаржити прийняте нами рішення, коли на прийняття цих рішень впливатиме присутність цих народних депутатів і результати їхнього голосування... У цьому разі Конституційний суд однозначно скасує всі наші сьогоднішні рішення. Саме тому ми маємо якнайшвидше вийти з цієї колізії. А для цього пропонуємо кілька рішень.

Перше. Пропоную Голові Верховної Ради звернутися до суду із списком народних депутатів, які суміщають дві посади. Звернутися до суду може будь-який народний депутат. Окрім того, це може зробити будь-який громадянин України.

Є й інший, більш м'який спосіб розв'язання цієї проблеми. У статті 79 передбачено процедуру складення депутатами присяги на вірність Конституції України. А депутат, який не склав присяги, однозначно втрачає свій мандат.

Хочу сказати, що така сама проблема існує і у виконавчій гілці влади. Почнемо з Прем'єр-міністра. Згідно зі статтею 120 Конституції Прем'єр-міністр не має права бути депутатом. Це стосується й членів Кабінету міністрів. Тож сьогодні порушуються дві статті: 78 та 120. Також рішенням Конституційного суду можуть бути скасовані будь-які рішення Прем'єр-міністра і будь-якого міністра України. За цієї ситуації Президент України як гарант Конституції згідно зі статтею 102 має своїм указом увільнити міністрів, які є депутатами Верховної Ради, з посади і тимчасово призначити на їхнє місце заступників міністрів.

Хочу сказати, що це не криза влади, а криза інтересів людей при владі. Сподіваюся, що у нас вистачить волі для того, щоб це питання якнайшвидше розв'язати.

Олександр МОРОЗ: Уявіть собі таке. Склав депутат присягу, а з роботи не звільнився. Адже один раз склали присягу перед виборцями. Яку ще треба присягу. Адже ходили на зустрічі з виборцями і обіцяли їм це. А потім забули. Згадали, що ще в старій Конституції було щось інше записане. Потім у Конституційному договорі вже того не було записано, а він ще думає, як йому бути. Тож, я гадаю, присяга не допоможе.

Того таки дня 239 голосами поіменно у відповідній постанові було дано термін до 4 липня подати заяви про зняття повноважень депутата або про перехід на постійну роботу до Верховної Ради. У разі невиконання цієї умови Голові парламенту доручалося в місячний термін звернутися до суду із заявою про дострокове припинення повноважень цих депутатів. Президентові було запропоновано до 5 липня надати інформацію щодо народних депутатів, призначених на посади в органи виконавчої влади Президентом України, які висловили бажання продовжувати діяльність на цих посадах. А Комісії з питань правової політики і судово-правової реформи подати проект закону про внесення змін до ЦПК.

Як відомо, Президент таку інформацію не надав. А комісія проект закону розробила. Доповідав його на сесії голова цієї комісії Володимир Стретович, і, природно, відстоював логіку Конституції. У дискусії про те, що вважати сумісництвом, він доводив: «Головне, щоб працювали в парламенті на постійній основі, а решта — це вже сама організація визначається, як бути за цієї ситуації. Єдина умова: трудова книжка як елемент трудових відносин між роботодавцем і працівником, якому ця робота пропонується, має перебувати у відділі кадрів Верховної Ради».

Але визначення, що таке сумісництво, не є предметом Цивільного процесуального кодексу. Тому необхідно було б поряд із змінами і доповненнями до ЦПК внести їх і до Закону «Про статус народного депутата». Але цього не сталося.

Що ж до надання права звертатися до суду із заявою про дострокове припинення повноважень народних депутатів-сумісників саме Голові Верховної Ради, а не, як пропонувалося, Центрвиборчкому або Комісії Верховної Ради з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів, то парламент врахував думку більшості депутатів.

Скажімо, Михайло Степанов поставив тоді запитання: «Яке, власне, відношення ЦВК має до цього? Вона проводить вибори. Чому ми маємо давати їй право визнавати, чи припускає якісь порушення депутат, чи ні?».

На думку Олександра Мороза, висловлену під час обговорення, право на звертання до суду краще надати Верховні Раді: «Буде не менш як третина голосів —подається до суду. Це має бути рішення Верховної Ради і це зняло б проблему для Комітету з питань Регламенту». Не виключав Олександр Мороз таке право й для Центральної виборчої комісії, бо «вона визначає повноваження депутатів згідно з новою Конституцією, і коли виникне якійсь сумнів, то ЦВК звернеться до суду».

Після цього обговорення закон було прийнято в першому читанні, а вже в другому **Володимир СТРЕТОВИЧ**, доповідаючи його, навів докази на користь того, щоб право звертатися до суду було надано саме Голові парламенту. «Була пропозиція Олександра Олександровича: на вимогу третини. Ну, це оцінне поняття. Чому третини? У нас у фракції як мінімум 25 чоловік і коли якась фракція наполягає, то 25 депутатів можуть звернутися».

Таким чином було записано, що до суду звертається Голова Верховної Ради особисто або на вимогу не менш як 25 народних депутатів. Тож стверджувати нині, що Олександр Мороз узурпував владу і намагається зводити рахунки з народними депутатами, принаймні, несерйозно. Він, як бачимо, підтримував зовсім інші пропозиції.

Більш ніж упевнена, Голова парламенту та й, вірогідно, більшість депутатів скоріше для приведення законодавства у відповідність до Конституції, і так би мовити, для перестраху сумісників, немов звертаючись до їх громадянського і державницького обов'язку, приймали цей закон. Має рацію Олександр Мороз, що «розгляд справ про дострокове припинення повноважень народних депутатів-сумісників — ганьба для держави».

Гадаю, що підспудно розуміючи це, депутати не віднесли розгляд цієї категорії справ Печерським районним судом Києва (за місцем знаходження ВР). Законодавець виходив із того, щоб для оскарження рішення суду залишалася одна ступінь — Верховний суд.

Тепер депутати заперечують своє ж рішення, мотивуючи це тим, що, мовляв, лише Конституційний суд має право розв'язувати такі питання.

Присяга і депутатські повноваження

У заяві 38 народних депутатів до генеральної прокуратури вже ставиться під сумнів акт складення присяги народними депутатами. Заради збереження двох крісел, двох лопат вони готові вважати присягу недійсною, тобто такою, що не впливає на їхній статус. Аргумент один: 63 депутати присягу не склали.

Цей політичний фокус важливий для того, щоб визнати не чинним Закон про зміни і доповнення до Цивільного процесуального кодексу. І вже забуто клятви на вірність народові, Конституції України. Непокоять лише лопати. Чим більше, тим краще.

А ще ці 63, які не склали присягу. Мовляв, нехай спочатку будуть позбавлені мандатів, а потім вже — подивимося. І посилаються за цих умов теж на Конституцію: «Відмова скласти присягу має наслідок втрати депутатського мандату». Це так. Коли депутат ще не має підтверджених повноважень. Оскільки повноваження депутатів нинішнього скликання вже підтверджені і вони їх здійснюють, то позбавити цих повноважень неможливо, не визначивши це законом. У переліку випадків, коли припиняються повноваження депутата достроково, не зазначено відмову скласти присягу. І що означає «втрата депутатського мандата»? Жодним законодавством це не визначено.

І навіть коли припустити, що поняття «повноваження народного депутата» і «мандат народного депутата» ідентичні, то механізму реалізації «втрати» не існує. А ось механізм дострокового припинення повноважень у розвиток статті 78 Конституції «Народні депутати України здійснюють свої повноваження на постійній основі» є.

А коли неофіційно? Боятися кішки - до лісу не ходити

Усі ці правові колізії, всі ці доводи, заяви, погрози — це ширма. За великим рахунком. Це та соломинка, за яку хапаються деякі народні обранці, щоб... У кожного це «щоб» має свій розвиток, свій сенс. Комусь справді необхідний «дах», тобто депутатська недоторканність, щоб спокійніше спати ночами. Комусь важливо залишитися в парламенті і у виконавчій структурі, щоб вдаліше лобірувати потрібні тій чи іншій економічній або політичній силі рішення. Комусь страшно подумати про майбутнє, коли віддати перевагу портфелю у виконавчій структурі, а не депутатському мандату. Адже як розмірковують: раптом не втримається прем'єр, увесь Кабінет міністрів змінять, я залишуся без роботи, не самої поганої, а мандат я вже здав. Тож чи не краще «день протриматися, ніч простояти»?

До президентських виборів майже 3 роки. Де гарантія, що після них я залишуся на своєму керівному місці? Немає такої гарантії. Значить, і влади не буде, а це втрата не лише іміджу. Тож у всіх відношеннях депутатство — це плюс. А багато хто просто звик до джентльменського набору —керівник і депутат. Не зважаючи на якісь там поділи влади. Хай це непокоїть колег у майбутньому парламенті.

Що означають усі ці неофіційні, так би мовити, для внутрішнього користування, депутатські розмірковування щодо свого місця і ролі в історії? Недовіра до всього і всіх. Насамперед до себе, недовіра до Прем'єра та Президента. Адже найяскравіший приклад — Євген Марчук. Пробігла кішка, а депутатом залишився. Де гарантія, що ця кішка не перебіжить доріжку іншому прем'єрові, міністрові, главі адміністрації тощо? А довіра народу — вона на 4 роки! Проте боятися кішки —до лісу не ходити? Нічого собі перспектива. Влада, вона вабить.

Насамперед треба мати мужність і вирішити для себе: хто ти. Як це зробив, приміром, Сергій Головатий. Не секрет, багато хто його не долюблює, втім, до чого тут любов... Але багато хто з тих, хто недолюблює, став поважати. Він подав Президентові заяву про свою відставку в зв'язку з неможливістю суміщення депутатської діяльності і роботи на посаді міністра юстиції. Президент відставку не прийняв. І Сергій Петрович подав заяву про дострокове припинення повноважень депутата. Все чесно і відкрито. Мабуть, Головатий довіряє собі і впевнений у собі. Як би там не було, не намагається триматися за два крісла, щоб про всяк випадок хоча б на одному залишитися. Ось би й наслідували його приклад інші депутати-сумісники, які не можуть дочекатися від Президента інформації про те, хто з них побажав залишитися на роботі у виконавчій структурі. На жаль, не вистачає мужності.

Нещодавно Президент Леонід Кучма підтримав Голову парламенту Олександра Мороза в тому, що проблему сумісників треба розв'язувати, але не вибірково, а подавати на них у суд — на всіх, без винятку.

Так воно й буде. Справи готують. Але дешевше для держави перехід депутатів-сумісників на постійну роботу у парламент.

Сумісники, впевнена, звернуться до Конституційного суду, щоб той розтлумачив їм законодавство у такому сенсі: нинішнього складу парламенту несумісність посад не стосується.

Гадаю, такого не станеться. Та все ж таки. Уявімо собі, що до початку року, коли КС вже прийматиме справи у своє судочинство, сумісників позбавлять повноважень депутата. А Верховний суд не спасує перед їхнім натиском. А коли Конституційний спасує і піде на поводі у сумісників, визнає, що закон для них не писаний? Тоді, не виключено, що за відсутності механізму повернення повноважень депутатів, серед цього прошарку суспільства станеться соціальний вибух. Щоб його уникнути, прогнозуючи такі події, Верховний суд не поспішає з розглядом касаційних скарг депутатів, повноваження яких припинено Київським міським судом. Верховний суд з різних причин відкладає ці справи. Переконавшись, що у Верховному суді касаційні скарги відкладаються, Київський міський не поспішає задовольняти заяви Голови парламенту. Всі на щось сподіваються.

Із усієї цієї історії утримання влади сильними світу цього можна зробити лише один сумний висновок: щоб енергію та в мирних цілях. Як і обіцяли своїм виборцям.

Світлана ПИСАРЕНКО.

П'ять тисяч жінок Степана Денисюка

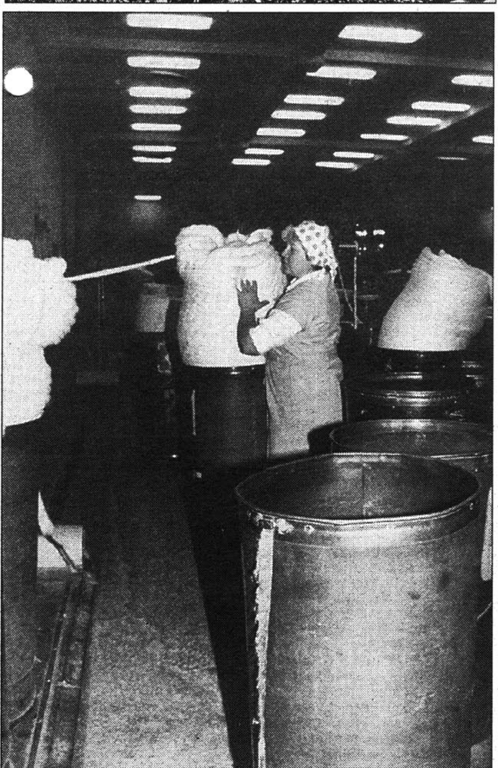

Маєш жінку, дві доньки, тещу... Боже, всього четверо, а який ярмарок у хаті! Тож і намагаєшся якнайшвидше чкурнути на роботу. А у нього, хоч і козацького роду, та все ж таки не юнака, — п'ять тисяч жінок. І у кожної свій характер, норов, настрій і проблеми, — не кожна, доторкнувшись, загоїть рани. Та не втечеш від них, ні від жодної. Бо дані вони разом з посадою генерального директора Тернопільського бавовняного комбінату. Щодень, щоранку мусиш іти до них, рідненьких.

Та всіх їх — дівчат, молодиць, бабусь — Степан Денисюк любить і поважає. І дбає про них. Навіть за нинішньої кризової ситуації утримує всю соціальну сферу, споруджує 129-квартирний будинок, надає допомогу малозабезпеченим. Бо варті того.

Що не кажіть, а справді працелюбне жіноцтво підібралося на «Текстерні». Зважте: за десять місяців тернопільські текстильниці випустили продукції удвічі більше за Херсонський і Донецький комбінати, разом узяті. І в цьому показникові теж неабияка заслуга жіноцтва із служб маркетингу та збуту. Бо ж і Херсону, і Тернополю однаково доводиться бавовну завозити з Середньої Азії. Відмінність тільки в тому, хто справніше платить і знаходить прямих постачальників.

Долати економічні і соціальні пороги допомагає Степану Григоровичу головний інженер Віра Хломенюк. Про її фаховий рівень, високий гатунок керівника можна розповідати багато. Та хотілось би звернути увагу на таку деталь: за всі свої довгі роки у керівному кріслі Віра Миколаївна не втратила жіночості. Вона і досі кохана дружина, лагідна мати, щира бабуся. Як все це поєднується в одній особі? Поєднується. Як і поєднують робочі клопоти з хатніми п'ять тисяч трудівниць виробничого об'єднання «Текстерно».

Михайло ВАСИЛАШКО.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Закон України

Про внесення зміни до статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Останній абзац пункту 1 частини першої статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст.1122) виключити.

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
13 листопада 1996 року.

Закон України

Про ратифікацію Конвенції між Урядом України і Урядом Республіки Казахстан про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи

Верховна Рада України **постановляє:**

Конвенцію між Урядом України і Урядом Республіки Казахстан про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи, підписану 9 липня 1996 року в м. Києві, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м. Київ,
15 листопада 1996 року.

Закон України

Про ратифікацію Угоди між Україною та Швейцарською Конфедерацією про сприяння та взаємний захист інвестицій

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду між Україною та Швейцарською Конфедерацією про сприяння та взаємний захист інвестицій, підписану в м. Києві 20 квітня 1995 року, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м. Київ,
15 листопада 1996 року.

Закон України

Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Грецької Республіки про сприяння та взаємний захист інвестицій

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду між Урядом України та Урядом Грецької Республіки про сприяння та взаємний захист інвестицій, підписану в м. Києві 1 вересня 1994 року, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м. Київ,
15 листопада 1996 року.

Закон України

Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Держави Ізраїль про заохочення та взаємний захист інвестицій

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду між Урядом України та Урядом Держави Ізраїль про заохочення та взаємний захист інвестицій, підписану в м. Києві 16 червня 1994 року, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м. Київ,
15 листопада 1996 року.

Закон України

Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Італійської Республіки про сприяння та захист інвестицій

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду між Урядом України та Урядом Італійської Республіки про сприяння та захист інвестицій, підписану в м. Римі 2 травня 1995 року, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м. Київ,
15 листопада 1996 року.

Закон України

Про ратифікацію Угоди між Україною та Угорською Республікою про сприяння та взаємний захист інвестицій

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду між Україною та Угорською Республікою про сприяння та взаємний захист інвестицій, підписану в м. Києві 11 жовтня 1994 року, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м. Київ,
15 листопада 1996 року.

Закон України

Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Азербайджанської Республіки про виробничу кооперацію

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Подану Кабінетом Міністрів України на ратифікацію Угоду між Урядом України та Урядом Азербайджанської Республіки про виробничу кооперацію, підписану 28 липня 1995 року, ратифікувати.

2. Кабінету Міністрів України у двотижневий термін затвердити Порядок оформлення векселями сплати податків з продукції, що поставляється за виробничою кооперацією, а також їх погашення під час вивезення продукції за межі митної території України.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м. Київ,
15 листопада 1996 року.

Закон України

Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Куба про сприяння та взаємний захист інвестицій

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду між Урядом України та Урядом Республіки Куба про сприяння та взаємний захист інвестицій, підписану в м. Києві 20 травня 1995 року, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м. Київ,
15 листопада 1996 року.

Закон України

Про ратифікацію Угоди між Україною та Республікою Чилі про сприяння та взаємний захист інвестицій

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду між Україною та Республікою Чилі про сприяння та взаємний захист інвестицій, підписану в м. Сантьяго 30 жовтня 1995 року, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м. Київ,
15 листопада 1996 року.

У комісіях Верховної Ради України

Комісія з питань оборони і державної безпеки розглянула питання про постанову Державної Думи Російської Федерації щодо припинення розподілу Чорноморського флоту і статусу м. Севастополя. Заслухавши та обговоривши у цьому зв'язку також відповідну додаткову інформацію, народні депутати взяли цю інформацію до відома. З огляду на надзвичайну важливість проблеми, вирішено найближчим часом продовжити розгляд цього питання за участю представників виконавчої влади і винести відповідну ухвалу.

Дуже непросто відбувалося обговорення внесеного групою народних депутатів проекту закону про виведення військових формувань Російської Федерації з території України. Переважною більшістю голосів члени Комісії висловилися за те, щоб запропонувати доопрацьований законопроект на розгляд Верховної Ради України.

Комісія з питань молоді, спорту і туризму провела на базі фізкультурно-спортивного товариства «Динамо України» виїзне засідання щодо практики застосування Закону «Про фізичну культуру і спорт».

Оскільки цей закон приймався при іншій економічній ситуації, учасники виїзного засідання зосередили увагу на тих елементах законодавчої бази, які сьогодні потребують змін та доповнень.

Відкриваючи засідання, голова Комісії Олександр Яковенко зупинився на проблемах реалізації вимог чинного законодавства щодо розвитку фізичної культури і спорту в Україні та питаннях законодавчого врегулювання професійної спортивної діяльності.

Перший заступник голови ФСТ «Динамо України» Іван Федоренко акцентував увагу на питаннях залучення позабюджетних коштів та шляхах удосконалення законодавства щодо пільгового оподаткування спорту вищих досягнень, підготовки олімпійського резерву і розвитку дитячого спорту. Він висловив занепокоєння підготовкою Кабінетом Міністрів для розгляду у Верховній Раді проекту Закону про податок на майно, який призведе до закриття більшості спортивних об'єктів і, в першу чергу, футбольних стадіонів, палаців спорту та інших спортивних споруд, детально зупинився на проблемах оподаткування фабрик спортивного одягу системи «Динамо», які, маючи великий потенціал, тим не менше перебувають на межі банкрутства.

Голова Центральної ради добровільного спортивного товариства «Колос» Анатолій Усенко був категоричним: «Тріщить по всіх швах не тільки Закон «Про фізичну культуру і спорт», а й Закон «Про пріоритетний розвиток села». Керівник «Колосу» підкреслив, що масова фізична культура сьогодні в занепаді, більшість дитячих шкіл на грані закриття.

Віце-президент Національного олімпійського комітету академік Володимир Платонов відзначив, що за п'ять років самостійної роботи галузь добре вирішила питання щодо централізованої підготовки до Олімпійських ігор в Атланті. Він звернув увагу на катастрофічний відплив спеціалістів фізичної культури і спорту в інші сфери діяльності.

Перший заступник голови Державного комітету з фізичної культури і спорту Анатолій Домашенко погодився з думкою багатьох виступаючих щодо доцільності удосконалення правового врегулювання статусу спортивних товариств та національних спортивних федерацій і їхніх правовідносин з структурами виконавчої влади, внесення змін та доповнень до діючих законів, зокрема, таких як «Про плату за землю», «Про оподаткування прибутку підприємств», «Про податок на добавлену вартість».

В обговоренні порушених питань взяли участь представники спортивних товариств «Гарт», «Україна». Пропозиції щодо активізації спільних зусиль законодавчої та виконавчої влади висловлювались президентами та віце-президентами федерацій боротьби, боксу, академічного веслування.

На думку членів комісії, заслуговує уваги пропозиція вирішити на рівні Верховної Ради та Кабінету Міністрів питання щодо віднесення спортивних споруд до групи непромислових споживачів комунальних послуг та електропостачання (ст.32 Закону України «Про фізичну культуру і спорт»).

Відповідно до ст. 27 Закону «Про фізичну культуру і спорт» яка свідчить, що державна політика, як і законодавче регулювання відносин в галузі фізичної культури і спорту, здійснюється Верховною Радою України, внесено пропозицію про розгляд у парламенті в першому півріччі 1997 року питання стосовно виконання вимог до діючого законодавства про фізичну культуру і спорт.

У виїзному засіданні комісії взяли участь відповідальні працівники Адміністрації Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів, керівники спортивних товариств та національних федерацій.

Комісія з питань правової політики і судово-правової реформи розглянула поданий Кабінетом Міністрів проект закону про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України. Цей проект було відкликано та доопрацьовано для приведення його положень у відповідність з вимогами Конституції України. Законопроектом вносяться відповідні зміни і доповнення до Кримінального, Кримінально-процесуального, Виправно-трудового, Лісового кодексів України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також до законів України «Про статус суддів», «Про міліцію», «Про службу безпеки України», «Про внутрішні війська України» і «Про оперативно-розшукову діяльність». Проект підготовлено Міністерством внутрішніх справ разом з міністерствами юстиції, фінансів, праці, соціального захисту населення, державними комітетами у справах охорони державного кордону, по житлово-комунальному господарству, Службою безпеки України. Положення законопроекту погоджені з Верховним судом і Генеральною прокуратурою України.

Прийняття цього Закону сприятиме забезпеченню державного захисту працівників суду і правоохоронних органів та гарантуванню безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Народні обранці вирішили доручити підкомісії з законодавчих передбачень і правової експертизи доопрацювати зазначений проект закону, перевіривши відповідність його положень нормам Конституції України.

Заслухано інформацію секретаря комісії І. Коліушка про хід підготовки проекту закону про комітети та комісії Верховної Ради України. Вирішено перенести строки внесення даного законопроекту на розгляд Верховної Ради України на наступну сесію.

Розглянуто подання Верховного Суду України щодо обрання суддями Верховного Суду України М. Короткевича, В. Кузьменко, В. Панєвіна, П. Федоришина. Члени комісії підтримали запропоновані кандидатури і рекомендували їх для обрання Верховній Раді України.

Відбулося чергове засідання робочої групи **Комісії з питань Регламенту**, депутатської етики, та забезпечення діяльності депутатів по розробці проекту Закону «Про регламент Верховної Ради України». В ньому взяли участь народні депутати України, працівники Секретаріату Верховної Ради та Інституту законодавства.

Підготовка нового проекту зумовлена прийняттям Конституції України. При постатейному обговоренні законопроекту критично розглядалися всі зауваження і пропозиції, які надійшли від постійних комісій Верховної Ради, депутатських груп (фракцій), окремих народних депутатів України.

Прийняття нового порядку роботи Верховної Ради, на думку членів робочої групи, дещо спростить процедуру розгляду питань, сприятиме вдосконаленню законотворчого процесу, підсиленню контрольних повноважень Верховної Ради України.

Вів засідання голова Комісії з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів П. Шейко.

Комісія з питань оборони і державної безпеки розглянула поданий Кабінетом Міністрів проект закону про статус підрозділів збройних сил інших держав, що тимчасово перебувають на території України. Комісія вирішила пропонувати цей законопроект на розгляд Верховної Ради України у першому читанні, доручивши до нього свої зауваження і пропозиції.

Проект розроблено Міністерством оборони відповідно до доручення Верховної Ради від 28 червня 1995 року. Він містить основні положення функціонування підрозділів збройних сил інших держав на території України. Зокрема, умови перебування, обов`язки, права, свободи та відповідальність осіб військового і цивільного персоналу цих підрозділів та членів їхніх сім'ї, а також визначає компетенцію органів виконавчої влади й органи місцевого самоврядування стосовно підрозділів збройних сил інших держав.

У проекті враховано міжнародний досвід перебування іноземних військ на територіях європейських країн. Передбачено вимоги міжнародних договорів про статус підрозділів іноземних військових формувань в Україні, які укладаються від імені України Президентом України і ратифікуються Верховною Радою України. Майбутній закон має врегулювати правові норми і визначити рамки договірного процесу щодо умов перебування підрозділів збройних сил інших держав в Україні.

Комісія з питань чорнобильської катастрофи планує провести 26 листопада виїзне засідання у місті атомників — Славутичі.

Як відомо, на Чорнобильській АЕС працюють 1-й, 2-й і 3-й енергоблоки. Оскільки 1-й енергоблок відпрацював свій енергоресурс й до кінця листопада цього року планується його вивести з робочого режиму, як ніколи загостряться соціальні питання — необхідно буде працевлаштувати понад 2 тисячі чоловік, які вивільняться після припинення роботи енергоблоку. Саме ця проблема стане наріжним каменем порядку денного засідання комісії у Славутичі.

Прес-служба Верховної Ради України.

Ми йдемо в Європу, Європа йде до нас

(Початок на 1-й стор.).

Візит представників цих трьох комітетів збігається ще з одним заходом (а може, і розпочинає його), який проводить ПАРЄ за сприяння Міністерства юстиції України: семінаром щодо скасування смертної кари, який має відбутися в Києві 28—29 листопада.

Організований він комітетом з правових питань та прав людини і спрямований на те, щоб допомогти країнам, які прагнуть відмінити смертну кару і зобов'язалися зробити це у разі вступу до Ради Європи.

Оскільки криміногенна ситуація в Україні досить складна, а в суспільстві не досягнуто одностайності з цієї важливої проблеми, то учасники дебатів обговорюватимуть, як іти до цієї мети. Тому головними темами під час семінару будуть: жорстокість смертної кари (найвища міра покарання та захист прав людини); доцільність застосування смертної кари (засіб для залякування та рівень злочинності); хибні уявлення про смертну кару і громадська думка.

Знані у світі авторитети з міжнародного права та прав людини з Оксфордського центру криміногенних досліджень, Центру досліджень з найвищої міри покарання Вестмінстерського університету, правових інституцій з Ліхтенштейну, очевидно, переконуватимуть українських фахівців у негуманності такої міри покарання, як страта. І вони матимуть рацію. Коли йдеться про цивілізовані демократичні суспільства з установленими законами та нормами моралі.

Нелегко, правда, збагнути це у нашій країні, де страшно виходити на вулицю вже не тільки вночі, а й удень. Хай хто спробує переконати рідних загиблого, що смертний вирок для вбивці — це негуманно...

Але ми на шляху до суспільства, громадяни якого колись, може, відмовляться від такої кари...

Валентина ПИСАНСЬКА.

Київ як новий орієнтир ізраїльської політики?

У СВІТІ знайдеться чимало країн, де ще «не ступала нога» наших політиків. Водночас є держава (чи не єдина?), до якої вважає за обов'язок завітати кожний український президент. Це Ізраїль: свого часу там побував Леонід Кравчук, а нині триває офіційний візит на Святу Землю глави нашої держави Леоніда Кучми.

Ізраїль — держава унікальна. За кількістю вихідців з України вона може посперечатися з Канадою. Проте основна кількість колишніх наших співвітчизників на Святій Землі — це репатрійовані євреї, більшість з яких не розділяє патріотичних почуттів до України. Вони, як правило, й досі почуваються частиною «єдиного радянського народу» і більше цікавляться подіями в Москві, ніж у Києві. Та, на противагу певній байдужості «російськомовного Тель-Авіва», Тель-Авів офіційний очікував на приїзд українського Президента з нетерпінням. І цьому є декілька причин.

За свідченням міжнародних експертів, ще жодний уряд Ізраїлю не був такий прихильний до нашої держави, як уряд нещодавно обраного прем'єр-міністра Беньяміна Нетаньяху. Така зміна в ізраїльській зовнішній політиці за останні місяці не випадкова.

Прийшовши до влади, новий прем'єр узявся «переглядати» відносини Ізраїлю з усіма державами світу. Спочатку змін зазнав мирний процес на Близькому Сході. Нетаньяху зайняв жорстку позицію в переговорах з палестинцями, а також дав зрозуміти своїм сусідам (насамперед, Сирії), що віднині Ізраїль не йтиме на компроміси на шкоду собі.

Зовсім іншими стають і відносини Тель-Авіва з Вашингтоном. Як писала одна з ізраїльських газет, донедавна в близькосхідних конфліктах американці брали на себе роль «пожежної команди», яка оперативно гасить «вогонь» пристрастей. Така роль дозволяла Сполученим Штатам тримати розвиток близькосхідних процесів під контролем, а Ізраїль робити «кишеньковою країною». Нині Беньямін Нетаньяху пропонує американським політикам інший сценарій, за яким Вашингтону відводиться місце лише спостерігача. І це не дуже подобається США. Навіть численна єврейська громада в Америці, яка завжди допомагала ізраїльтянам грошима, готова посваритися з новим прем'єром, оскільки своєю жорсткою позицією він ускладнює ситуацію в регіоні. А це, у свою чергу, завдає збитків американським євреям-бізнесменам, які експортують нафту з арабських держав.

Засуджують Нетаньяху і в самому Ізраїлі. Як відомо, прем'єр отримав перемогу завдяки лише незначній перевазі в голосуванні. Тож майже половина ізраїльського суспільства не воліла бачити Нетаньяху на посаді глави уряду. А згодом, за висловлюваннями політичних оглядачів, прем'єр втратив прихильність і своїх ультраправих прибічників, які не підтримують його бажання встановити мир з арабами.

Натомість українські дипломати не такі категоричні до прем'єра. Вони розуміють, що не дуже доброзичливе ставлення міжнародного співтовариства до офіційного Тель-Авіва змусить новообраний ізраїльський уряд шукати «нетрадиційних» союзників. І Київ опосередковано дає зрозуміти, що Україна готова стати таким «союзником» і за управління Нетаньяху. Це прекрасний шанс змінити наші позиції на Близькому Сході. А чи буде цей шанс використано — побачимо згодом.

Надія БЕДРИЧУК.

Хроніка. Факти. Події

● *Маніла*

Готові до прийняття новачків

У столиці Філіппін Манілі зібралися учасники неформальної зустрічі глав держав та урядів 18 країн і територій, що входять до форуму Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС). Це регіональне економічне угруповання, що найдинамічніше розвивається, об'єднує Австралію, Бруней, Гонконг, Індонезію, Канаду, КНР, Малайзію, Мексику, Нову Зеландію, Папуа-Нову Гвінею, Сінгапур, США, Таїланд, Тайвань, Філіппіни, Чилі та Південну Корею. На долю АТЕС, створеної 1989 року, припадає понад 50 відсотків світового ВВП і не менш як 40 відсотків обсягу світової торгівлі. На філіппінському саміті лідери АТЕС схвалять «Манільський план дій для АТЕС-96» — програму конкретних кроків щодо лібералізації торгівлі та інвестицій, економічного й технічного співробітництва.

Очікується, що буде обговорено питання про розширення рядів форуму. Напередодні міністри закордонних справ АТЕС затвердили в Манілі рішення про зняття чинного три роки ембарго на вступ до нього нових членів.

● *Нью-Йорк*

Літає сміття в космосі

Дві ледь помітні вибоїни в результаті зустрічі американського «шаттла» «Колумбія» з «космічним сміттям» утворилися на ілюмінаторах кабіни корабля. Їх було виявлено під час сеансу відеозв'язку «шаттла» з наземним центром управління польотом. Знаки, що з'явилися, нагадують собою сліди, що виникли від ударів мікрометеоритів, і безпосередньої небезпеки для екіпажу «Колумбії» не становлять. Ширина однієї з «вибоїн» — півміліметра, другої — трохи менше. Спеціалісти НАСА припускають, що вони з'явилися в результаті зіткнень «шаттла» з частками «космічного сміття», що дедалі більше загрожує безпеці космічних апаратів.

● *Єреван*

Новий привід для напруженості

Нинішнього керівника Нагорного Карабаху Роберта Кочаряна обрано президентом цієї самопроголошеної республіки на п'ятирічний термін. Про це свідчать попередні підсумки президентських виборів, що відбулися в НКР у неділю. За Кочаряна віддали голоси більш як 85 відсотків виборців. У виборах узяло участь 77 відсотків виборців.

У зв'язку з виборами в Нагорному Карабасі численні мітинги протесту пройшли практично в усіх містах і районах Азербайджану, в тому числі й у районах, що межують із зоною конфлікту.

● *Варшава*

Обмін агентами «002»

Рішення розпочати спільні оперативні дії проти організованих злочинних угруповань прийняли міністри внутрішніх справ та начальники поліцій і міліцій з України, Беларусі, Литви, Польщі, Росії і Словаччини, які зібралися сюди на робочу нараду. Експертам МВС цих країн доручено до 1 березня наступного року розробити графік і порядок спільних операцій. Як повідомив міністр внутрішніх справ Польщі Збігнєв Семіонтковський, відповідні органи шести держав вирішили застосовувати під час такого співробітництва не тільки поточний обмін інформацією, а й різні «нетрадиційні методи» оперативної роботи, аж до спільних операцій на території зацікавлених країн, обміну таємними агентами.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних агентств.

Коли йдеш геть, не забувай про аборигенів

Канада «визнає, що народи-аборигени мають невід'ємне право на самовизначення». Таку заяву поширила канадська делегація на засіданні робочої групи ООН, що розглядає проект декларації про статус корінних народів.

Раніше Канада, так само як і інші країни, не погоджувалася ані з наявним у проекті формулюванням «народи» щодо аборигенів, ані з визнанням їхнього права на самовизначення. Зміни позиції офіційної Оттави багато хто пов'язує з проблемою сепаратизму у Квебеку.

Хоча в заяві є застереження, що констатація такого права «не може бути використана для виправдання якоїсь дії, що привела б до розчленування або завдання шкоди територіальній цілісності або політичній єдності суверенних і незалежних країн», Меттью Кун Ком, верховний вождь народності кріків, розцінив документ як фактичне визнання їхнього права залишитися зі своїми землями у складі Канади в разі відділення від неї Квебека, повідомляє ІТАР-ТАКС. Це висловлювання вагоме хоча б через те, що Рада кріків Північного Квебеку стала першим об'єднанням корінних народів Північної Америки, котре одержало статус неурядової організації при ООН.

Кріки мешкають на півострові Лабрадор, що становить близько двох третин території Квебеку. Під час минулого референдуму про незалежність Квебеку майже сто відсотків кріків висловилися на користь єдності Канади. Цікаво, що лідери сепаратистів досить різко відреагували на таку позицію, дотримуючись думки, що Канада може бути розчленована, а от Квебек — ні.

Нині федеральна влада, що бореться за збереження цілісності держави, хотіла б використати кріків як важель тиску на тих квебекців, які не хочуть платити за незалежність втратою значної території провінції. Та водночас зберігається небезпека, що з часом народи-аборигени справді захочуть відділитися. Можливо, саме тепер, намагаючись зберегти єдність Канади, офіційна Оттава підклала під її цілісність міну уповільненої дії.

Щоб не заважали...

Мер Нью-Йорка Рудольф Джуліані підписав закон, згідно з яким поліція матиме змогу тепер ефективно боротися з одним із найнеприємніших явищ міста на Гудзоні —«агресивним жебрацтвом».

Згідно з новим законом, жебракам у Нью-Йорку, чия поведінка підпадає під визначення агресивної, тепер загрожує ув'язнення строком до 16 днів і штраф у розмірі 100 доларів. А щоб канюкам не вскочити у халепу, їм достатньо виконувати прості правила: не робити погрожуючих жестів, не загороджувати дорогу, не торкатися перехожих, не викликати у них побоювань і не просити милостиню поблизу банків і грошових автоматів.

Любов до дітей. Але без сексу

ОСТАННІМ часом у Європі відбулося декілька гучних процесів над гвалтівниками дітей, а також над сутенерами неповнолітніх. Журналісти в своїх репортажах захлиналися від обурення: на лаві підсудних опинилися люди з репутацією «цілком порядних громадян», а саме — вихователь, радіоведучий, державний чиновник і навіть... священик!

Мабуть, тоді й урвався терпець європейців: одна за одною провели свої засідання численні організації захисту неповнолітніх, а в Стокгольмі навіть відбувся всесвітній конгрес проти сексуальної експлуатації дітей, на якому учасників зі 130 держав вітала шведська королева.

Ще не так давно вважали, що «хтивими чоловіками» повинні займатися лікарі, а проституція неповнолітніх — це взагалі проблема не Європи, а Південно-Східної Азії. Проте життя довело, що це не так.

Уже кілька десятиліть деякі англійці, німці, голландці їздять у так звані «секс-тури» до Таїланду, Філіппін, Лаосу, Камбоджі, де прямо на вулицях їм пропонують за кілька доларів хлопчиків і дівчаток. Не складно й придбати каталог «готелів» (а по суті —притонів), в яких «продаються» діти. Бажаючих скористатися послугами сутенерів вистачає, адже вважається, що секс із дітьми є безпечним у плані венеричних захворювань. Цей стереотип настільки поширений, що таку безглуздість колись навіть надрукувала одна комерційна російська газета, яка закликала своїх читачів, наслідуючи європейців, податися у подорож за «гострими відчуттями без наслідків». Проте цифри свідчать, що ризик заразитися на СНІД від неповнолітньої проститутки — у 10-15 разів вищий, ніж ризик від контакту з дорослою.

Але яким чином можна перешкодити швидкозростаючій популярності дитячого сексу? Звичайно, в бідних країнах Південно-Східної Азії (а нині до них приєднуються й держави Східної Європи, де тримає «лідерство» Румунія) неповнолітнім ще довго доведеться виходити на вулиці торгувати собою, щоб хоч якось прохарчуватися, не вмерти з голоду. Часом своїх дітей віддають сутенерам і самі батьки.

Так, із бідністю нічого не вдієш. Але є шанс різко обмежити кількість клієнтів. Нещодавно в ряді західних країн прийнято закони, за якими переслідують усіх, хто причетний до сексуальної експлуатації неповнолітніх, як у своїй державі, так і на чужині.

Проте, ще й досі залишається дискусійним саме поняття «неповнолітній». Більше як у ста країнах світу, «дорослими» вважають людей з 18 років. Але, наприклад, у Танзанії та Філіппінах — з 12! Крім того, різні держави по-різному визначають той вік, коли молодь може вступати в сексуальні стосунки. В Чилі, Іспанії, Філіппінах — з 12 років, у Фінляндії та Ісландії — з 14, а в Швеції — з 15 років.

Така плутанина в законах різних країн створює своєрідні лазівки для спритних підприємців, які без особливої делікатності заробляють гроші на дитячій проституції. І заробляють непогано: щорічний прибуток від такого бізнесу в Південно-Східній Азії, за неофіційними даними, становить більше 5 мільярдів доларів! Чи не час його якось обмежити?

Юрій ЗЕЛІНСЬКИЙ.

В усіх можливих версіях і гіпотезах

представлені етнос, нація і держава у «Малій енциклопедії етнодержавознавства»

Поява в Україні «Малої енциклопедії етнодержавознавства» засвідчила передусім про наявний у державі науковий потенціал, який сприятиме національній розбудові.

Відрадна спроба авторів видання — а їх понад двісті чоловік — плюралістично поставитися до теоретично-прикладних розробок вітчизняних і зарубіжних науковців. Тому у цій доволі великій за обсягом праці знаходимо імена різних вчених, причому з різних часових площин, своєрідні погляди і позиції. Таким чином, уміло створена мозаїка концептуальних думок, які об'єднані спільним задумом, стає єдиним цілим.

Завдяки гармонічно вибудованій композиції привабливо подано науково-теоретичну картину етнічної та державної сфер, показано їх спільності та розбіжності, взаємодоповненість і взаємодія. Етнос, нація і держава представлені в усіх можливих версіях та гіпотезах так само, як і проблеми великих та малих етноутворень. Одним словом, вказана праця тяжіє до пошуку, виявлення і пояснення законів та закономірностей, які скеровують державотворчі та етнічні процеси, вказують їх напрями та спрямування.

Не обійдено науковою увагою і проблему державного управління та соціального регулювання етнонаціональними процесами, показано їх неоднакові теоретичні і практичні рівні. Здійснено порівняльний аналіз різних науково-дослідних шкіл з питань і проблем державної політики, які по-різному підходять до оцінки механізмів і моделей етнонаціонального розвитку. Вперше і перспективно з суспільствознавства виокремлено етнодержавознавство.

Треба сказати і про високий рівень поліграфії, завдяки якій «Мала енциклопедія етнодержавознавства» набула енциклопедичного вигляду. Співробітники видавництв «Довіра» та «Генеза», де побачила світ вкрай потрібна праця, безперечно, заслуговують подяки за те, що нам так ретельно зроблено.

Олександр ГАШИЦЬКИЙ.

Київ.

Глибинні джерела не старіють

Сторінками «Хроніки-2000»

Протягом останніх років нарікати на видавничу скруту стало в Україні ледь не ознакою доброго тону. І з тими наріканнями важко не погодитися: розкладки засипано російськомовною книжкою (на всі смаки — від «чорної Еммануель» до «Сповіді» Святого Августина), в той час як вартісні україномовні видавничі проекти, якщо й не зовсім відсутні, то дуже поступаються за кількістю, а часто і якістю, насамперед поліграфічною. Особливо важко робити серйозні видання, не розраховані на комерційний успіх серед невибагливої публіки.

Втім, поки більшість нарікає, дехто, попри всі труднощі, таки робить видання, що задовольняють потребу саме в елітній друкованій продукції.

У передньому слові до першого випуску українського культурологічного альманаху «Хроніка 2000» його редакція задекларувала: «Наше теперішнє складають не п'ятдесят і не сімдесят років. Наше теперішнє — це два тисячоліття ери слов'янства, українства й християнства. Ми свідомі того, що культура — продукт людської думки, творчості і діяльності й, отже, визначає соціальний поступ і суспільні процеси. Політика й емоції ніколи не сприяли об'єктивному поглядові на історичні події, тому наша позиція лишається незалежною від політичних поглядів. Культура, духовність не можуть бути істеричними. Ми —за осмислений спокій і розважливу бесіду».

Перше число «Хроніки-2000» з'явилося 1992 року. А нещодавно побачив світ шістнадцятий випуск альманаху. Можна стверджувати: його редакція виконує взяті нелегкі зобов'язання.

Історики — фахівці вперше отримали тут український текст піонерської розвідки Омеляна Пріцака «Походження Русі», надрукованої англійською Гарвардським інститутом українських студій 1981 року. Видатний історик і філолог розглядає проблему, не намагаючись вкотре переповісти концепції попередніх дослідників і вибудувати щось на їхній основі, а безпосередньо спираючись на величезний масив першоджерел, значна частина з яких вперше вводиться до нашого наукового обігу. Слід відзначити, що, певно, лише Омелянові Пріцакові — неперевершеному знавцеві десятків західних і східних, нових і давніх мов —єдиному серед сьогоднішніх українських дослідників (філологічна освіченість більшості, в кращому разі, обмежується, на додачу до англійської й польської, латиною) до снаги справді піднести проблему «до належного рівня — в контексті й перспективі всесвітньої історії».

Особливий інтерес для любителів нашої минувшини матимуть раритетні сьогодні «Слов'янська міфологія» Миколи Костомарова, «Хутірська філософія» Панька Куліша, спогади Олександра Оглоблина, Наталі Полонської-Василенко та В. Домонтовича про Київ доби «неокласиків», листи й «Подорожній діарій» гетьмана-вигнанця Пилипа Орлика, уривки з мемуарів визначного дослідника літературного процесу доби «розстріляного відродження» Григорія Костюка та чимало інших не менш цікавих матеріалів.

Шанувальники мистецтва оцінять сторінки, присвячені Олександрові Богомазову, Володимирові Татліну, Олександрові Дубовикові, Давидові Бурлюкові, Георгієві Нарбутові, Казимирові Малевичу, Олександрові Архипенку, Володимирові Макаренку та іншим визначним митцям. Авторами тут виступають є Дмитро Горбачов, Валерій Шевчук, Анатолій Макаров, Сергій Гречанюк, Ніна Герасимова-Персидська та інші дослідники, чиї імена не потребують рекомендацій. Уваги заслуговує й число, де зібрано присвячені українському бароко матеріали Миколи Філянського, Василя Кричевського, Олекси Новицького, Дмитра Яблонського.

Ще одна вдала знахідка редакторів «Хроніки 2000» — рубрика «Хронограф», де вміщено розмови з людьми, які здобули славу саме несуєтною кропіткою роботою на ниві української культури й науки. Ці розмови мають особливу цінність, бо декого з інтерв'юйованих уже немає серед нас, але висловлені ними судження досі не втратили своєї ваги. Досить сказати, що зі сторінок «Хроніки» з читачами розмовляли академік Омелян Пріцак, відомий філософ Мирослав Попович, літературознавець Григорій Костюк, поет і дослідник української поезії з Мюнхена Ігор Качуровський, літературознавець Дмитро Наливайко, архітектор Григорій Логвин, легендарний «сивий тлумач з Ірпеня» Григорій Кочур, екс-президент УНР в екзилі Микола Плав'юк.

Не позбавлені номери й живих цікавинок — атмосферу гетьманщини XVIII століття промовистіше від багатьох документів передають кулінарні записи Івана Кулябки — про різновиди марципанів та ганусової горілки.

Нарешті, протягом останнього часу редакція стала практикувати й тематичні числа, присвячені міжкультурним зв'язкам. Першою ластівкою став номер «Україна—Франція». На черзі —«українсько-польський», «українсько-італійський», «українсько-австралійський» випуски.

На завершення варто відзначити, що матеріально випуск альманаху сьогодні можливий завдяки підтримці Фонду сприяння розвитку мистецтв України та його президента, шеф-редактора «Хроніки-2000» Президента України Леоніда Кравчука (свідомо уникаю префікса «екс-», як велять звичаї цивілізованого світу і стаття 105 чинної Конституції). Практичну роботу з випуску альманаху здійснює редколегія, очолювана головним редактором Юрієм Буряком.

Максим СТРІХА.

Чи варто сьогодні приватизувати квартиру?

Одне з найгостріших сьогодні питань для громадян, котрі вирішили приватизувати своє житло, стосується порядку утримання приватизованих квартир (будинків).

Чинне законодавство передбачає, що утримання приватизованих квартир (будинків) здійснюється за рахунок коштів їх власників.

Серед громадян, які є власниками житла, і не тільки приватизованого, а й житлово-будівельних (житлових) кооперативів і власників житла, викупленого ще за часів приватизації житла, постає питання: «Чому вони мають сплачувати за власне житло квартирну плату?»

Нині витрати на обслуговування будинків і прибудинкової території незалежно від форм власності та обраної форми експлуатаційної діяльності покривають за рахунок коштів, що стягують з членів чи власників квартир за ставкою в розмірі квартирної плати, встановленої Кабінетом міністрів України для державного житлового фонду. Розмір витрат на утримання одного квадратного метра загальної площі у приватизованій квартирі (будинку), як і в будинку житлово-будівельних (житлових) кооперативів, не повинен перевищувати розміру витрат на утримання державного житлового фонду. Тобто встановлена Кабміном України (постанова № 838, від 26.07.1996 р.) ставка обслуговування з одного квадратного метра загальної площі з 01.08.1996 р. не може перевищувати 19 копійок, хоч би хто обслуговував будинок — державна житлово-експлуатаційна організація (ЖЕО) на договірних засадах чи саме об'єднання індивідуальних власників квартир і будинків.

Тож власники приватизованого житла зобов'язані сплачувати всі витрати, пов'язані з утриманням будинку, прибудинкової території пропорційно до своєї частки в майні будинку, за комунальні послуги та електроенергію відповідно до чинних розцінок і тарифів, а також податок на нерухоме майно, який буде введено відповідним законом.

Тобто за житло власникові приватизованого житла, як і власникові житла житлово-комунальних (житлових) кооперативів, а також громадянам, що стали власниками житла, викупивши його ще за чинності Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду», доведеться, можливо, ближчим часом сплачувати більше, ніж наймачеві державного житлового фонду.

Єдина й істотна перевага у власників приватизованих квартир (будинків) у тому, що вони мають право розпорядитися квартирою (будинком) за власним розсудом — подарувати, продати, заповісти, здати в оренду, обміняти, заклasти, укласти інші угоди, що не заборонені законом.

Отож, вибір за вами.

Марина КОВАЛЬЧУК.

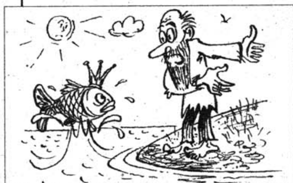

Хоче стара приватизувати квартиру.

Служба побуту

Дива та й годі

У ВІДКРИТОМУ акціонерному товаристві (ВАТ) «ЩОРССЕРВІС», яке займає два двоповерхових будинки, налічується 63 працівники. У жовтні всі разом вони надали побутових послуг на суму 663 гривні, у вересні — на 641, у серпні — на 690...

Цих коштів не вистачило, аби виплатити людям бодай по 3 — 5 гривень. Зароблене «з'їли» попередні борги. З причини безгрошів'я, відсутності замовлень директор Сергій Котляревський вирішив скоротити 25 працівників. Та, схоже, цим рішенням позбавив роботи і себе. Збанкрутілий колектив забунтував — більшість висловила йому недовіру. Щоправда, навряд чи від цього щось суттєво зміниться, адже місцеві побутовики звикли розраховувати тільки на диво. У цьому я переконався, приїхавши до Щорса.

У холодних приміщеннях сиділи у зимових пальтах та курточках співробітники бухгалтерії, цеху індивідуального пошиття та ремонту одягу. Єдине, що працювало на повну потужність, — калорифер.

Наша розмова була невесела. Приватизоване побутове підприємство фактично нікому не потрібне: ні державі, ні людям. Інтерес до нього мають лише акціонери ВАТ —адже тут їхні трудові книжки та «ваучери».

—Нам аби якусь дотацію від держави, — висловила загальну думку швачка Валентина Максименко, яка відпрацювала в цеху 22 роки. — Побутовики можуть шити куртки, костюми, пальта. Проте немає замовлень. Натомість за десять метрів від побуткомбінату вирує щорсівський базар, насичений дешевими товарами турецького виробництва — курточками, плащами, брюками. Парадокс: ніхто у Щорсі й пальцем не ворухнув, аби почати шити хоча б таке саме для земляків. Хіба селянам не потрібний дешевий одяг?

Планів — жодних. Абсолютна безпорадність! Отже, винна приватизація?

—Ні, — кажуть взуттєвики. Їхнє окреме підприємство більш-менш тримається на плаву. Така сама ситуація у майстрів з ремонту годинників. У перукарні, яка після комерціалізації відокремилася від побуткомбінату, справи дещо кращі.

—Яку-не-яку, але зарплату маємо, — розповідають перукарі. — У нас, слава Богу, нема на шиї стільки адмінперсоналу, як у швейників...

Колишній банно-пральний комбінат Щорса — також окреме ВАТ. Послуги його дорогі. Лазню обігрівати невигідно, тож виживають в основному за рахунок прання білизни лікарням, СПТУ. Та й ті не завжди розраховуються. У Щорсі ще й розміщений і трикотажний цех «Чернігівсервісу». Він орендує приміщення «Щорссервісу», тож і там господарює холод.

—Санстанція закрила цех, — розповідає завідувачка Людмила Полосьмак, — вимагають виконати в приміщенні капремонт. Орендодавець цього робити не хоче. А нам теж невигідно вкладати гроші у приміщення, яке нам не належить.

25 в'язальниць з грудня минулого року перебувають у безстрокових відпустках.

... А тим часом мій знайомий відчайдушно шукав сучасне чоловіче осіннє пальто. Де там! Дефіцит! Не те що пальт, пристойних курточок, утеплених плащів ніде не бачив. Думаю, він такий був не один. Увесь обласний центр заряснів турецькими шкіряними куртками трьох моделей. Мода? Та ні. Відсутність вибору. Безпорадносонне очікування замовника на всіх «щорссервісах». Доки ж триватиме цей сон?

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

Як довго пратимуть у борг?

ДИРЕКТОР колективного підприємства — фірми «Либідь» — Юхим Герман розпачливо мовив:

—Все! Ще півтора тижні — й усі наші пральні зупиняться. Кінчаються запаси миючих засобів, і наближається момент, коли одне з перших приватизованих в Україні підприємств припинить свою діяльність...

У віданні фірми не лише пральні, а й лазні та підприємства хімічного чищення й фарбування одягу. Лазні — збиткові, решта побутових підприємств потребують додаткових витрат: треба платити значні суми за тепло, воду, електроенергію, газ, а коштів бракує — клієнтура не розраховується. На кінець жовтня лише медичні заклади Рівного заборгували «Либіді» більш як 130 тисяч гривень.

Міська влада вдалася до взаємозаліків, але вони «перекривають» лише якихось 10 відсотків усієї заборгованості.

Телефоную начальникові управління торгівлі й побуту облдержадміністрації Ярославу Андрощуку.

—Біда, як ви знаєте, — каже Ярослав Степанович, — не лише тут. Усі потерпають через неплатежі...

—Але що буде з лікарнями, коли зупиняться пральні?

—Керівництво міста й області шукає вихід із становища.

А тим часом хворі стаціонару в окремих випадках змушені йти до лікарень із власними простирадлами. Можна уявити, що вони разом із тією білизною можуть винести, скажімо, з туберкульозного диспансеру або занести до пологового будинку! Бо ж у пральнях білизну дезінфікують, обробляють при температурі 140 — 160°С, а в побутових умовах таку «санобробку» здійснити неможливо.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівне.

У ЧАСИ, коли радянська економіка була суціль планова, програма «Усе найкраще — дітям» посідала у ній солідне місце. І хоча продукти дитячого харчування, чи, скажімо, популярні тоді шубки з натурального хутра чи добротне взуття треба було «діставати», втішало принаймні те, що за вироби, які потрапляли на прилавок, несли відповідальність цілком конкретні особи чи установи. Та й ціни на товари для дітей були копійчані, що завжди вражало іноземних туристів.

Чи допоможе АККО Івасику?

Нині, коли нашій економіці, здається, немає діла до того, у що батьки зодягають і чим годують своїх чад, з'явилася інша проблема: звичні українські товари з продажу майже щезли, натомість магазини, а здебільшого базари, заполонили взуття, одяг, іграшки, харчові продукти іноземного виробництва.

Ті, для кого слово «імпорт» у часи суцільного дефіциту було синонімом поняття «якість», саме їх і купують. Правда, дуже швидко з'ясувалося, що розцяцьковані китайські кросівки «живуть» до першої калюжі, а барвисті турецькі вдяганки — до першого прання. І кому пред'явиш претензію? Відповідь одна: бачили очі, що купували...

Проте, схоже, знайшлися відважні: фірма «АККО інтернешнл» разом з Торгово-промисловою палатою України та за сприяння Міністерства економіки у своєму виставковому залі з 26 по 29 листопада проводить міжнародну виставку-ярмарок товарів для дітей.

Я не обмовилася, сказавши про відвагу організаторів: крім виробників з 11 країн світу, вони залучили українські підприємства — приватні і державні, що спеціалізуються на випуску продуктів дитячого харчування, взуття та одягу для малят і підлітків.

—Це справді було непросто, — розповідає генеральний директор «АККО інтернешнл» Ігор Мельник. —Якщо приватні підприємства вже адаптувалися в умовах нашого ще не зовсім ринку і розуміють, що виставка для них —вихід у світ і затрачені кошти обернуться зиском, то державним, які ледве зводять кінці з кінцями, із затратами змиритися важко. А деякі й досі не можуть звикнути до думки, що їхні товари за рознарядкою ніхто не купуватиме. Але ті, хто розуміє, що через виставки, через контакти з потенційними покупцями треба шукати замовника, до нас прийшли: корпорація «Дитяче харчування», об'єднання «Юність», взуттєві фабрики з Києва і Кіровограда, Сімферопольський консервний завод, Київський завод дитячого харчування та інші.

Цікаво, але, здається, державним підприємствам, які випускають дитячий одяг і взуття, дедалі важче конкурувати з такими самими, але приватними. Я бачила вироби, які демонстрували під час прес-конференції представники київської фірми «БВС»: повний набір для немовлят, сукеночки і штанці, якісь немислимо лялькові чепчики і панталончики, постільна білизна, а заодно й супутні товари — від зручних халатів і спеціальних бюстгальтерів для мам-годувальниць до різноманітних дрібничок, які просто роблять життя дітвори зручнішим. Хочете вірте, а хочете — приходьте на виставку і переконайтеся самі, але всі ці пухнасті ковдрочки, строкаті вдяганочки такі привабливі, що хотілося віддати щось і придбати. Хоча б на подарунок. Я навіть пожалкувала, що в час, коли була маленькою моя донька, таких товарів у магазині не було.

Директор фірми Борис Волянський розповів, що в їхньому швейному виробництві працюють близько 60 працівників, які випускають вироби 140 найменувань. Підприємство має свого модельєра — Геннадія Федоренка, якого директор поціновує за його неймовірний талант, що дає змогу гнучко реагувати на кожний поворот моди.

Я було засумнівалася, пам'ятаючи часи недавно минулі: на виставках завжди показували краще, ніж виходить із серійного потоку. Схоже, директор мене не зрозумів. І справді, якщо клієнт замовить зразок, про який домовився на виставці, а йому привезуть інший товар, то він від нього відмовиться. А ще гірше — більше не матиме з фірмою жодних стосунків. Ринок.

Але Борис Дмитрович усе ж вирішив розвіяти мої сумніви, запросивши до фірмового магазину, щоб я переконалася: точнісінько такі самі вироби, які будуть виставлені на стендах, можна придбати і в магазині. Я не полінувалася і поїхала. Справді, продають. Такий стиль.

Здається, фірма «АККО інтернешнл» таки всерйоз вирішила допомогти їм зустрітися — тим, хто виробляє продукцію для дітей, і тим, хто її реалізує. Щоб допомогти мамам і татам зодягати і годувати Івасиків і Оксанок. Та ще захистити їх від недоброякісних товарів. І це цілком реально, бо кожен із 30 учасників виставки має сертифікат якості. Щодо цін, то вони, як кажуть, на всі гаманці. А директор «БВС», наприклад, стверджує, що вироби цього підприємства значно дешевші, ніж на стихійних базарах, і за гарантованої високої якості.

Це й справді щось новеньке: «АККО інтернешнл» збирає своїх. Щоб познайомити із заїжджими. Організатори переконані, що будуть контракти, тож будуть і товари.

Валентина ПОЛІЩУК.

На знімках: Ігор Мельник; у магазині фірми «БВС» художник-модельєр Геннадій Федоренко з маленьким покупцем.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Місцевий масштаб

Дискусії не гріють...

У військовому містечку Мирному (поблизу Євпаторії), мешканці якого дві зими поспіль змушені були спати у шапках-вушанках, нарешті здано в експлуатацію газову котельню. Її будівництво починали ще за часів Радянського Союзу, та через нестачу коштів законсервували.

Згодом Євпаторійський міськвиконком узяв Мирний на свій баланс, а народний депутат України від Євпаторії Анатолій Рâханський переконав уряд у необхідності надання цільових коштів донузлавським військовим містечкам. І котельню здали під ключ достроково. На думку голови Євпаторійської міськради А. Даниленка, подібні «дрібниці» значать більше, ніж численні дискусії з поділу флоту. Люди починають вірити в державу.

Тетяна НОВИКОВА.

Крим.

Бува, й незрячий надію бачить

Навчально-виробниче об'єднання Українського товариства сліпих — одне з небагатьох луганських підприємств, яке діє на принципах госпрозрахунку і одержує постійний прибуток. Тут пильно слідкують за кон'юнктурою ринку: коли попит на деталі й вузли до телевізорів та магнітофонів зменшився, на підприємстві налагодили випуск іншої «популярної» продукції — пляшкових корків, кришок для банок, патронів для електроламп тощо. Інваліди, хоч як дивовижно це звучить, займаються ще й благодійництвом. Недавно вони виготовили і безкоштовно передали для освітлення вулиць Луганська 60 тисяч патронів для електроламп.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

Луганська область.

Базарний день на 26.11.96	Ціни на основні продукти харчування на ринках України						
	Яловичина	Свинина	Яйця (десяток)	Сметана	Сало	Олія	Картопля
Запоріжжя	2.50—4.00	3.00—7.00	1.70—2.00	3.00—5.00	3.50—4.50	1.00—1.10	0.30—0.45
Полтава	3.50	4.50	2.30	3.00	2.80	1.30	0.45
Кіровоград	2.50—3.00	3.50—4.00	2.20—2.50	3.00	3.00—3.50	1.60	0.40
Черкаси	2.50—4.00	3.50—6.00	2.20	2.80—3.00	1.50	2.50—3.00	0.30—0.60
Київ	5.00	5.00	2.00	3.00	3.00	1.90	0.40—0.50

Олег Блохін з командою поїде до Ісландії

Юнацька збірна України (вік гравців 16 років) здобула путівку на фінальну частину першості Європи, яка відбудеться наступної весни в Ісландії.

Як ми вже повідомляли, наші хлопці брали участь у відбірковому турнірі в Сан-Марино і спершу виграли у господарів змагання — 5:0. А затим українці взяли гору над командою Молдови — 3:0. Голи в нашій команді забили: Запояско, 33, Левченко, 47, Терещенко, 88. Останній вийшов на заміну (65 хвилина) і влучним ударом відзначив день свого 16-річчя.

У складі збірної України виступали такі футболісти: воротарі — Артем Куслій («Дніпро-75», Дніпропетровськ), Євген Нестеренко (РУФК, Київ); польові гравці — Сергій Хистєв, Василь Шеремета, Василь Каралаш (РУФК, Київ), Віктор Терещенко, Юрій Біленко («Динамо», Київ), Андрій Панчук (УФК, Львів), Дмитро Рюмін, Олексій Телятников («Торпедо», Запоріжжя), Олег Блохін (УОР, Донецьк), В'ячеслав Запояско («Металіст», Харків), Богдан Шершун (УФК, Дніпропетровськ), Євген Луценко («Андерлехт», Бельгія), Дмитро Бермудіс («Віктор», Запоріжжя), Сергій Левченко («Зміна», Київ). Головний тренер —Валерій Шведюк (Сімферополь), йому допомагав Олег Крисан (Київ).

Вітаємо наших футболістів з перемогою у відбірковому турнірі. І сподіваємося на їхні успішні виступи на полях Ісландії.

У «Зеніта» — новий тренер: Анатолій Бишовець

Таке рішення ухвалено на зборах ЗАТ «Футбольний клуб «Зеніт» (Санкт-Петербург). На цю посаду претендувало п'ятеро: Павло Садирін, за якого виступала більшість гравців команди і міська влада, Анатолій Бишовець, Юрій Морозов, Володимир Тумаєв і колишній наставник дніпропетровського «Дніпра», німецький фахівець Бернд Штанге. Після рейтингового голосування перемогу здобув колишній гравець київського «Динамо», заслужений тренер СРСР, який 1988 року привів збірну Союзу до перемоги в олімпійському Сеулі.

Коментуючи цю подію в своїй передачі «Пресинг» на хвилях «Радіо Свобода», відомий московський журналіст Валерій Винокуров сказав, що нарешті в російському чемпіонаті з'явився тренер справді високої кваліфікації.

На знімку: наставник «Зеніта» (Санкт-Петербург) Анатолій Бишовець.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

ЦСКА ЙДЕ У ВІДПУСТКУ

Минулої неділі в Республіканському училищі фізичної культури, де базується і футбольний клуб ЦСКА, відбувся ряд цікавих заходів. Спершу на запитання журналістів відповідали віце-президенти клубу Віктор Додонов і Георгій Климентовський, головний тренер армійців Володимир Лозинський, капітан команди Едуард Цихмейструк, головний тренер команди ЦСКА-2 Олександр Петраков.

Володимир Лозинський, давши коротеньку характеристику виступові команди в першому колі, повідомив про те, що його підопічні відпочиватимуть до 25 грудня. Того дня вони зберуться разом, пройдуть поглиблений медичний огляд і проведуть перше тренування. Вдома ЦСКА працюватиме до 5 січня. А потім вирушить на черговий тренувальний збір до словацького міста Попрад. Заплановано кілька товариських матчів з місцевими клубами. Зокрема, 12 січня кияни зустрінуться в місті Гуменному з командою вищої ліги «Хемлон». У Словаччині армійці перебуватимуть до 20 січня. У подальших планах — робота вдома і за кордоном. Готуватися треба ретельно, бо вже в перших числах березня ЦСКА у півфіналі Кубка країни зустрінеться з донецьким «Шахтарем».

Від головного тренера ми дізналися, що ніхто з футболістів не збирається залишати команду. А от бажаючих поповнити лави ЦСКА чимало. Серед них Олександр Мальцев з алчевської «Сталі» та Микола Федорко з хмельницького «Поділля».

Після прес-конференції відбулися загальні збори обох армійських команд, де були присутні ще й тренери Володимир Безсонов та Геннадій Литовченко, а також наставники навчальних груп РУФК. Серед яких —відомі фахівці Віталій Хмельницький, Володимир Качанов, Євген Рудаков, Вадим Щанов, Виктор Горбач. І це не дивно, адже вихованці училища — головний резерв ЦСКА. Це фактично один великий колектив. Були присутні на зборах і журналісти.

А вінчав цей день великий сімейний стіл.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На фото: фрагмент матчу ЦСКА—«Дніпро»; у дніпропетровській «облозі» капітан армійців Едуард Цихмейструк (у центрі).

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

***

МІНІ-ФУТБОЛ. Збірна України у стартовому матчі чемпіонату світу, що відбувається в Іспанії, розгромила команду Австралії — 11:2.

ТЕНІС. Ганновер (Німеччина). Піт Сампрас утретє став чемпіоном світу АТП. У фінальному поєдинку, що тривав чотири години, 25-річний американець переміг господаря корту Бориса Беккера — 3:6, 7:6 (7:5), 7:6 (7:4), 6:7 (11:13), 6:4.

Оголошення

ADVANTIS серии II

ОШЕЛОМЛЯЮЩИЙ ЭФФЕКТ МОЩНОСТИ И ДИЗАЙНА

- Процессоры Intel Pentium®, чипсет Intel 430HX
- Корпус Middle Tower, конструктив ATX, безвинтовая технология
- Кэш-память 256K (Pipelined Burst), ОЗУ от 8 до 128 MB EDO
- Два независимых канала PCI IDE (до 16 MB/c в режиме PIO Mode 4 и Bus Mastering)
- 64-битная PCI-графика с 1MB видеопамяти или 3D-акселератор с 2MB (модели VX)
- Интегрированная аудиосистема Yamaha OPL3-SA - стерео, 16-бит, full duplex (модели EX/VX)
- Plug'n'Play, автоконфигурирование IDE; автокоррекция ECC
- Программное выключение питания (Soft Power -Off)
- MS Windows 95 рус., MS Internet Explorer 3.0, утилиты, игры
- Клавиатура и мышь PS/2, коврик, документация рус.
- Двухлетняя гарантия в Сервис-Центре "Квазар-Микро"

Широкий выбор мониторов ViewSonic с диагональю от 14" до 21"

НАШИ ДИЛЕРЫ:

Винница (0432) 354400; 357138
Днепропетровск (0562) 656468; 656582
Донецк(0622)1) 350961; 356503
2) 352893; 357229
Запорожье (0612) 429766
Керчь (06561) 33074
Кишинев (0422) 269676; 545303
Кременчуг (05366) 20520
Кривой Рог (0564)748428
Львов (0322) 271321
Николаев (0512) 343092; 500062
Одесса (0482) 288838; 256283
Ровно (0362) 221408; 265637
Севастополь (0692) 444555
Симферополь (0652) 226366
Сумы (0542) 271058; 272082
Тернополь (03522) 25954; 52581
Харьков (0572) 324437
Херсон (0552) 1) 263146
2) 263140; 229805
Хмельницкий (03822) 99706; 90034

Логотип Advantis является торговой маркой Корпорации Квазар-Микро.
Логотип Intel Inside и Pentium являются зарегистрированными торговыми марками Intel Corporation.
Логотипы Microsoft и Windows являются торговыми марками Microsoft Corporation.
Логотип "The three birds" является торговой маркой ViewSonic Corporation.

2 ГОДА ГАРАНТИЯ · СЕРВИС · ПОДДЕРЖКА · ОБУЧЕНИЕ

КВАЗАР-Микро™
EXCELLENCE IN ELECTRONICS

Розничные продажи: (044) 544-1761 (три линии):
Оптовые поставки: (044) 544-1690;
Дилерский отдел: (044) 559-5892;
http:\\www.kvazar-micro.com

Более 40 наименований

АВТОШИНЫ

со склада в Днепропетровске

Цены ниже заводских, скидки, премии.

Предприятие
"Днепрторгкомцентр"
Тел.: (0562)
78-69-06,
78-69-07,
тел./факс: (0562)
78-46-93.

продаем с доставкой
тракторы
МТЗ
автотехнику
МАЗ
или
меняем на
ПШЕНИЦУ, РОЖЬ ЯЧМЕНЬ, КУКУРУЗУ, МЕЛАССУ, ПОДСОЛНЕЧНИК

Тел./факс (044) 513 30 73
(017) 210 03 70
(017) 268 52 93

Предприятие "СТЕНСОР"
производит и реализует:

БОЧКИ полиэтиленовые
50л. пищевые: *с широкой*
непищевые *горловиной,*
с узкой горловиной

БИДОНЫ полиэтиленовые
пищевые 40л.

ПЛЕНКУ полиэтиленовую
термоусадочную,
тепличную

ПОЛИЭТИЛЕНОВЫЕ
вкладыши, мешки

НИЗКИЕ ЦЕНЫ

Т./ф. (044) 446-9404,
т. (044) 446-8122

ТОТАЛЬНАЯ ЭНЕРГО защита

ИСТОЧНИКИ БЕСПЕРЕБОЙНОГО ПИТАНИЯ

- Модели мощностью от 250ВА до 150кВА
- Стабилизация напряжения от 160 В до 290 В
- Неограниченное время работы от батарей
- Выходное напряжение 220 В или 380 В

ДИЗЕЛЬ-ГЕНЕРАТОРЫ

- Модели мощностью от 4кВА до 2500кВА
- Двигатели Iveco-Aifo и Lombardini!!
- Режим автозапуска
- Экономичность, безопасность и экологическая чистота
- Совместимость с ИБП

КАЖДОМУ ПОКУПАТЕЛЮ 10-ти ОДНОТИПНЫХ ИСТОЧНИКОВ - ПРИЗ!

ДОСТАВКА, СЕРВИС ГАРАНТИЯ ДО 2 ЛЕТ

КВАЗАР-Микро™
EXCELLENCE IN ELECTRONICS
тел. (044) 544-1761, тел/факс (044) 516-8608

ПОРШНЕВАЯ ГРУППА

(гильза, поршень, палец, кольца, вкладыши, прокладки)

ТОПЛИВНАЯ АППАРАТУРА

(распылители, форсунки, плунжерные пары, ТНВД).
для автомобилей и сельхозтехники

ЧП «СПАРК», Киев, ул. Чаадаева, 3а (Борщаговка).
Тел./факс: (044) 474-4177.

Предприятие МТС

реализует по низким ценам:

- **Грузовые автомобили ЗИЛ**
- **Двигатели, агрегаты, запчасти: КАМАЗ, ЗИЛ, ГАЗ-53, КРАЗ.**
- **Авто и с/х шины**

т\ф: (044) 211-41-79; 213-89-19

Відкрите акціонерне товариство «Будматеріали», м. Біла Церква, пропонує для продажу власні акції в кількості 51 %.

Продаж акцій планується провести для залучення коштів на реконструкцію підприємства.
Тел. для довідок: 5-23-85; 5-23-84.
Пошт. адреса: Біла Церква, вул. Київська, 52.

До відома громадськості

ТОВ «Агат-А» звернулося до Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України з проханням про видачу ліцензії на здійснення підприємницької діяльності, пов'язаної з постачанням електричної енергії на території всіх областей України.

Поштова адреса: 335040, Севастополь, вул. Гелована, 19.

Телефон (0692) 45-65-90. Факс 45-65-91.

У номер

● *Донецьк*

Посковзнулись на... безгрошів'ї

Готуючись до роботи в зимових умовах, дорожні служби Донецької області придбали вісім нових потужних снігоочищувачів і десять машин для підсипки доріг. Проте вжитих заходів, очевидно, замало: наприклад, піском і шлаком запаслися лише на 37 відсотків від потреби, сіллю — на 11 відсотків. Фахівці посилаються на брак грошей — переважна більшість вугільних, металургійних, машинобудівних підприємств області найбільше заборгували у сплаті дорожнього збору.

● *Кіровоград*

Місто без води

Невесела перспектива чекає на мешканців Кіровограда, Знам'янки, Олександрії та Світловодська. Вони можуть залишитися без води. Це вимушений хід водопостачальників, яким заборгували водоспоживачі згаданих міст області. Не стануть винятком і лікарні, школи, дитсадки. Щоправда, у кіровоградців є надія уникнути надзвичайної ситуації, оскільки голова міськради Василь Мухін пообіцяв виправити становище.

● *Суми*

Естафета милосердя,

ініційована Сумською обласною спілкою журналістів, стартувала у Ромнах. Її мета — привернути увагу виконавчих органів і особливо потенційних спонсорів до найбільш незахищених і знедолених співгромадян і надати їм посильну допомогу. Впродовж майже року із району в район області передаватиметься спеціальний альбом благодійницьких справ. Перший запис до нього зробили спонсори Роменської школи-інтернату для дітей-сиріт. Представники місцевого взуттєво-швейного підприємства «Талан» передали інтернату взуття та одяг для його вихованців. А від виробничого об'єднання «Елеваторзернопром» діти отримали автомобіль «Москвич».

Знаки питання

Останній політ

ПРИЧИНА *аварії літака МІГ-29 наприкінці жовтня залишається нез'ясованою: «чорний ящик» — на дні Чорного моря.*

Проте заступник командувача ВПС генерал-лейтенант Віктор Стрельников, який очолив комісію з розслідування аварії, на прес-конференції у Вінниці, де базується штаб ВПС, повідомив про перші результати з'ясування причин аварії. Він відкинув припущення, оприлюднені в деяких засобах інформації, ніби літак приземлився в одній із зарубіжних країн. «Про зраду Батьківщини офіцером Куликом, — уточнив В. Стрельников, — не може бути й мови».

Журналістам було показано уламки літака, які абсолютно випадково потрапили до сітей рибалок. Комісія висловлює думку, що, можливо, саме в цьому місці літак упав у море. Конкретну відповідь могла б дати лише інформація з «чорного ящика», однак дістати його практично неможливо — морська глибина сягає 700-800 метрів.

Різка зміна траєкторії польоту, вважають фахівці, ймовірно, була викликана тільки однією обставиною — раптовим погіршенням стану здоров'я льотчика. Втім, це знову ж таки припущення. Доля самого льотчика залишається невідома.

Віктор СКРИПНИК.
Вінниця.

Секрети колекціонерів

Багато хто зі спеціалістів вважають антикваріат найвигіднішою за нинішніх умов формою збереження вільних грошей від інфляції. Нині прибуток від вдалого вкладання в антикварні речі співставляють з розміщенням грошей на короткотермінових банківських депозитах чи в об'єкти нерухомості.

На знімку: «акції» цього колекціонера — предмети античної епохи.

Фото Костянтина КОВПАКА (Укрінформ).

Книжкова полиця

Про Аллу Горську. З любов'ю

У Києві у видавництві «Спалах» побачила світ книжка «Алла Горська. Червона тінь калини. Листи. Спогади. Статті». Збірник — перша праця, присвячена визначній громадській та культурній діячці, художниці Аллі Горській (1929-1970). До ілюстрованого видання увійшло листування авторки, спогади та розвідки про неї, документи. Частина матеріалів публікується вперше.

Упорядкували видання син художниці Олексій Зарецький та Микола Маричевський.

Анастасія ГОРБУНОВА.
Київ.

Від синців — до майстерності

Організатори першого національного фестивалю бойових мистецтв «Козацька слава»: Держкомспорт, Українська професіональна ліга контактних єдиноборств, Українське козацтво сумнівалися, що на одному заході вдасться зібрати представників різноманітних шкіл та стилів, спортивних федерацій, які, м'яко кажучи, гостро конкурують одне з одним. Утім, наважилися, і несподівано замість очікуваних двохсот учасників до столиці прибуло понад вісімсот.

Особливістю фестивалю стало те, що в ньому взяли участь спортсмени, які відроджують національні козацькі єдиноборства — скажімо, систему бою розвідників «спас», «бойовий гопак». У Запоріжжі вже діє Центр розвитку українських бойових мистецтв, який очолює Олександр Притула. А інспектор бойової підготовки Переяслав-Хмельницького райвідділу МВС Олександр Орлов, котрий і сам перепробував багато видів східних єдиноборств, нині в підготовці стражів порядку, як каже, «звернувся до козацьких генів».

У намірах — перетворити фестиваль на традиційний, а наступного року провести Всесвітній фестиваль мистецтв українського козацтва.

Несподіванкою стало те, що найбільший урожай нагород та призів зібрала не столична команда, а «Динамо» зі Стаханова Луганської області: 7 золотих медалей та 21 призове місце.

Юліана ШЕВЧУК.

Фестивалі

А міг би грюкнути дверима

ДЛЯ *шанувальників класичної музики справжнім святом став «Бах-фестиваль», котрий удруге відбувся в Сумах. Упродовж 10 вечорів витончене мистецтво дарували кращі виконавці з України, Польщі, Німеччини, Голландії, Швейцарії.*

Добра слава про організацію і творчий рівень сумських фестивалів (окрім осіннього бахівського, щовесни влаштовують ще й концертні програми органної та камерної музики «Органум») сприяла їхньому міжнародному іміджу. Віднині авторитетний каталог «Музична Америка» друкує відомості про ці культурницькі акції. Звідусюди музиканти надсилають до Сум на прослуховування фонограми, аби виборюти право участі в наступному фестивалі.

«Батьком» музичних імпрез став Орест Коваль. Доля дивовижним чином розпорядилася талантом цієї людини. Після закінчення Київської консерваторії по класу фортепіано він працював у Сумському музучилищі, згодом здобув у столиці ще й фах органіста. Однак кар'єра соліста не вдалася. Йому давали роботу... настроювача органа. Міг, звичайно, «грюкнути дверима» і податися кудись ближче до рідного Львова. Однак Орест не став таїти образи.

Попервах була лише приватна ініціатива одинака, котра тривалий час, попри очевидне визнання публікою, не здобувала офіційної підтримки. Втім, Орест радів, що хоч не заважали. На власний кошт (у вільні години підробляв таксистом) і пожертвування він за півтора місяця організував свій перший фестиваль.

А сьогодні, на хвилі успіху, дітище Ореста, нарешті, опинилося в полі зору владних структур і спонсорів. Уперше обласна рада «благословила» своїм рішенням проведення «Бах-фестивалю-96» і навіть виділила з позабюджетного фонду 10 тисяч гривень. Отримали 20 тисяч доларів і від міжнародного фонду «Відродження», який з-поміж 63 мистецьких програм, поданих на конкурс, визнав кращим проект О. Коваля «Органум».

Практично усе — від дизайну квитків, афіш до прийому і розміщення гостей — Орест робив одноосібно. Здавалося б, навіщо все це йому? Платню в громадському об'єднанні «Органум» не отримує. У штаті жодної установи не числиться — фактично безробітний. Зате гордий іншим: на кошти фонду «Відродження» придбав чудового клавесина, котрий, вочевидь, сподобається учасникам «Органума-97».

«Дивак», — кажуть про нього одні. «Щаслива людина», — заперечують інші. Сам Орест вважає, що це його благословенне Богом призначення.

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Сумська область.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 228657.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311221.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.